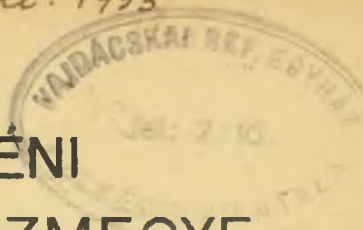

9
Jkt. 1933

AZ ALSÓZEMPLENI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1932. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 13-ÁN,
SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDES GYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

JANKA PÉTER

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1932

AZ ALSÓZEMPLÉNI REF. EGYHÁZMEGYE
1932. SZEPTEMBER 13-ÁN, SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak :

Kiss Ernő
esperes

Meczner Béla
gondnok

elnöklete alatt :

Batta János
Éles István
Förgács Gyula
Hegedüs László
Janka Károly
Kun Zoltán
Máthé Gyula
Marton János
lelkészi

Asztalos Gyula
Dr. Asztalos Kálmán
Bernáth Aladár
Dr. Besseney Zénó
Hodossy Béla
Hubay Kálmán
Dr. Kiss Sándor
Dr. Meczner Béla
világi

tanácsbírák ;

Janka Péter
Szabó Andor
Nagy Sándor Béla
lelkészi

Dr. Vargha Lajos
vitéz Nyitray Károly
Radácsy György
világi

jegyzők.

Gecse Lajos e.-m.-i pénztárnok, Dr. Kérészy Sándor és Dr. Szabó Sándor egyházmegyei ügyészek, Pataky Sándor tanügyi-bizottsági lelkészi elnök, Kántor Mihály, Kocsár István, Pongrácz Sámuel, Szathmáry Ferenc, B. Tóth István tanítóképviselők.

Bagócsy Lajos, Benke Kálmán, Bernáth István, Buttykay István, Bodnár Ferenc, Főző László, Göndöcz István, Halmy

Miklós, Horváth István, Igaz József, Kiss Miklós, Kovács László, Kovács Lajos, Kiss Pál, Körössy György, Major Gyula, Makó Dezső, Molnár Ferenc, Molnár László, Móricz István, G. Nagy Béla, Kósa Szabó Pál, Szöllőssy József, Tantó János, Tóth Kálmán, Verebélyi Barna, Verebélyi Dezső, Veres Imre, Vitkay Bertalan lelkészek; Karászy Dezső h.-lelkész, Darányi Lajos, Gaál László és Varga János hitoktató-lelkészek.

Dr. Izsó Bertalan főgondnok a sárospataki, Kis Kelemen Sándor gondnok a ricsei egyház képviselőjében.

A XC. zsoltár 1. versének eléneklése után:

1. *Kiss Ernő* esperes költői szárnyalású, emelkedett imája vitte a lelkeket az örök kegyelem zsámolya elé, kérvén segítő és bölcsességet adó lelkének kiárasztását anyaszentegyházunk érdekében végzendő tanácskozásunkra. Majd Meczner Béla gondnok üdvözli szeretetteljes, meleg szavakkal a megjelent alkotó tagokat s

a gyűlést megnyitja.

2. Lelkeszi főjegyző felolvassván a tagok névsorát,

a gyűlés megalakuls az indokaik előzetes bejelentésével elmaradt tagok: Győry Kálmán, Süttő Kálmán és Szilva István lelkészek távolmaradását igazolja; az indokaik előzetes bejelentése nélkül elmaradt tagokat, úgymint: Bényey József, Nemcsik Endre, Sáfár István, Osváth József és Takács Béla lelkészeket felhívja, hogy elmaradásukat jelen határozat vételétől számított 30 napon belül esperes úrnál elfogadhatólag igazolják, mit ha nem tennének, 4 P. bírság fizetésére köteleztek.

3. Főző László megválasztott vajdácskai lelkész kéri állásába való beerősítését.

Egyházmegyei gyűlés Főző László vajdácskai lelkészt állásába beerősíti s munkálkodására a jó Isten áldását kéri.

4. Szavazatbontó bizottság beterjeszti 1932 június 9-én, Sárospatakon tartott gyűlésének jegyzőkönyvét, mely szerint a f. évi tavaszi közgyűlés 4 sz. határozatával megüresedettnek nyilvánított e.-m.-i világi aljegyzői állásra 53 érvényes szavazat adatott be. (Cigánd, Sárospatak, S.-a.-ujhely szavazata 2-nek számíttatván.) Szavazatot nem küldött Alsóberecki és Kesznyéten.

A beadott érvényes szavazatokból 42 esett *Radácsy György* szolgabíróra, a többi szavazat 6 egyén között oszlott meg.

Egyházmegyei gyűlés szavazatbontó bizottság jelentése alapján *Radácsy György*-öt megválasztott világi aljegyzőnek jelenti ki, tőle a törvényben előírt hivatalos esküt kiveszi, tanácskozó asztalunknál szeretettel köszönti s anyaszetegyházunk érdekében végzendő munkájára Isten áldását és kegyelmének gazdag kiáradását kéri.

A szavazatot nem adott Alsóberecki-i és Kesznyéteni egyháznak lelkészeit a sárospataki theol. internátus javára az egyházmegye pénztárába 30 nap alatt befizetendő bírságban elmarasztalja s a bírság beszedésére egyházmegyei pénztárnokot utasítja.

5. Özv. Révész Kálmánné megboldogult püspökünk felesége meghatódott szívvel mond köszönetet azokért a meleg, elismerő szavakért, amelyekkel egyházmegyénk elhunyt férje emléke oltárán áldozott s iránta és gyászoló családja iránt részvétét nyilvánította.

Tudomásul szolgál.

6. Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr hálás köszönetet mond egyházmegyénknek tavaszi közgyűlésünkől hozzá intézett üdvözlétért.

Tudomásul szolgál.

7. Olvastatott Janka Károly cigándi lelkész következő beadványa.

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Mély hálával köszönöm meg a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek azt a kitüntető figyelmességet, hogy kormányfőtanácsossá

történt kineveztetésem alkalmával rólam megemlékezni kegyes volt, nemkülönben azt a szives marasztalást, hogy lelkeszi tanácsbírói tisztemet tartsam meg.

Ez utóbbit illetőleg a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés nehéz helyzet elé állított, mivel érzem azt, hogy mind testi, mind lelki erőm észrevehetően hanyatlik ahhoz, hogy főiskolánk ügyeinek intenzív szolgálata mellett tanácsbírói tisztemnek is úgy megfeleljek, hogy abban a magam lelke is megnyugvást találjon.

Ha mégis most arra indít ezúttal rossz tanácsadóm, a hála, hogy hallgassak a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés marasztaló szavára, azt azzal a gondolattal és abban a feltevésben teszem, hogy nekem a Krisztusért nem drága és nem teher semmi sem s próbaként ezt a terhet is újból felveszem s mindaddig emelem, amíg a köz szolgálatában teherré nem válik erőtelenségem.

Szívbeli hálám és mély tisztelem mellett vagyok . . .“

Egyházmegyei gyűlés a marasztalásra adott választ örvendező lélekkel tudomásul veszi.

8/a. Olvastatott a Főtiszteletű Püspök Úr 498/1932. sz. leirata, melyben az Egyetemes Konvent 1932:33 sz. határozata értelmében jelentést kér az Új Istentiszteleti Rendtartás bevezetéséről.

Egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy az egyházlátogatási tapasztalatok szerint az új Istentiszteleti Rendtartás bevezettetett. Erről az egyházkerületi közgyűlés útján az Egyetemes Konventhez jelentést tesz.

8/b. Olvastatott az Egyetemes Konvent 1932:219. sz. határozata, amely a Tiszáninneri Egyházkerület kezdeményezésére kötelezi az összes iskolafentartó egyházakat, hogy 1932. évtől kezdve iskolai számadásaikat elkülönítve vezessék.

Egyházmegyei Közgyűlés e konventi határozatot tudomásul veszi s felhívja az egyházmegye iskolafentartó egyházközségeit, hogy az iskolai költségvetéseket és számadásokat 1932. évtől kezdve

az egyházi költségvetéstől és számadástól elkülönítve készítsék és vezessék.

8/c. Olvastatott az Egyetemes Konvent 1932 : 215. sz. határozata, amely a Vallás-és Közoktatásügyi Miniszter Úr felkérésére elrendeli, hogy református elemi iskoláinkban az 1932—33-ik tanévtől kezdve tanítóink évente háromszor (karácsonykor husvétkor és tanév végén) osztályozzák növendékeiket s e rendeletek megfelelő anyakövi nyomtatványt használjanak.

Egyházmegyei Közgyűlés e rendeletet tudomásul veszi s közli az egyházmegye iskolafenntartó egyházközségeivel megfelelő eljárás végett.

8/d. Olvastatott az egyetemes Konvent 1932 : 68. sz. határozatának 1. pontja, amelyben Egyetemes Konvent az egyházkerületek útján a közalapi járulékok évenként való rendes befizetését szorgalmazza s egyházmegyénket külön is felhívja a túlságosan felszaporodott hátralékok mielőbbi rendezésére.

Egyházmegyei Közgyűlés e határozat értelmében felhívja azokat az egyházközségeket, amelyek a közalapi járulék befizetésével hátralékban vannak, hogy mindent kövessenek el hátralékaik rendezése végett, nehogy a tartozás felszaporodása miatt az országos közalappal együtt maguk is súlyos helyzetbe kerüljenek.

8/e. Olvastatott az Egyetemes Konvent 1932 : 68. sz. határozatának 9-ik pontja, amely kimondja, hogy az 1932. évi közalapi járulék még az 1930. évi kivetés alapján fizetendő be, mivel az 1930. évi népszámlálás eredményei előreláthatólag csak 1932. év őszén vagy végén fognak közzététetni. Azonban már most felhívja az Egyetemes Konvent az egyházkerületek útján az egyházközségeket, hogy az 1933. évi költségvételeikben gondoskodjanak az új népszámlálás adatai alapján kivetendő 1933. évi közalapi járulékok fedezéséről.

Egyházmegyei Közgyűlés e határozatot tudomásul veszi és megfelelő eljárás végett az egyházközségekkel közli.

8/f. Olvastatott az Egyetemes Konvent 1932:92. sz. határozata, amely a nyugdíjintézeti vegrehajtó-bizottság javaslatára lehetővé teszi, hogy — amennyiben az e részben hozott határozat pontos megtartásáért az egyházmegye felelősséget vállal, — az egyházmegyei Közgyűlés az egész egyházmegyére nézve kötelezően kimondhassa, hogy a nyugdíjintézeti tagoktól a reájuk kirótt járulékokat a tárgyév január havának első napjától számított 12 egymás után következő egyenlő részletben fogja beszedni, amely esetben az érdekeltek terhére késedelmi kamat felszámításának helye nem lesz.

Egyházmegyei Közgyűlés teljesen átérzi a nyugdíjintézeti járulékok pontos fizetésének jelentőségét. Épen ezért a nyugdíjintézeti tagoknak nyomtatékosan figyelmébe ajánlja, hogy járulékaikat fizetési kötelezettségük megkönnyítése végett havonkénti egyenlő részletekben fizessék be az egyházmegyei pénztárba. Azonban a mai súlyos gazdasági válság idején, amikor a lelkészek anyagi helyzete alapján rendült meg, Egyházmegyei Közgyűlés a járulékok havonként történő befizetésének kötelező kimondásával járó felelősséget nem vállalhatja.

8/g. Az Egyetemes Konvent 303. sz. határozatával Dr. Antal Géza püspöknek a Országos Zsinat 1931. évi május hó 3-iki ülésében a lelkészi stóla-rendezés tárgyában tartott felszólalása kapcsán e nagyfontosságú kérdés lehető egységes rendezése céljából a felszólalást leteszi valamennyi egyházmegye és egyházkerület közgyűlése elé azzal, hogy a lelkészi stóla egységes rendezése tárgyában hozandó véleményes javaslataikat az Egyetemes Konvent 1933. évi ülésére terjesszék fel.

Egyházmegyei Közgyűlés bár nem kifogásolja, hogy a stóla ügyet az egyes gyülekezetek belkörüleg rendezzék, a maga részéről, utalással a jelenlegi viszonyokra, nem tartja időszerűnek, hogy a stólarendezés kérdésében állást foglaljon. Amiért is ezuttal nem áll módjában, hogy a hivatkozott tárgyban véleményes javaslatot tegyen.

8/h. Egyetemes Konvent a theologiai tanárok országos konferenciájának javaslatára f. évi ülésének 124. sz. határozatában felhívta az egyházkerületeket, hogy a lelkészi továbbképzés ügyében véleményes javaslataikat az egyházmegyei lelkészi értekezletek meghallgatásával a kérdést kellő megvitatás tárgyává téve, az egyetemes rendezés megtörténte előtt is a rendelkezésre álló keretek, eszközök és alkalmak felhasználásával végezzék egyre jobban elmélyülő módon a lelkészi továbbképzés fontos munkáját.

Egyházmegyei gyűlés örömmel üdvözli a lelkészi továbbképzés egyetemes rendezésének a gondolatát és addig is míg ez meg nem történik, felhívja az egyházmegyei missziói előadót, hogy a missziói körök lelkészi összejövetelén és az egyházmegyei lelkészértekezleteken gondoskodják többek között olyan, a theologiai tudományok különböző ágaiból választott szakszerű kérdések és előadások megbeszéléséről, amelyek alkalmasak a továbbképzés célját szolgálni.

9. Olvastatott a tiszáninneri református egyházkerület 1932. évi április hó 15.-én Miskolcon tartott közgyűlésének 27. számú határozata, amely szerint Egyházkerületi Közgyűlés az E. T. I. tc. 14. §.-ának i) pontja alapján Cigánd, Sárospatak és Sátoralja-újhely egyházközségeket 2 szavazati joggal bíró egyházközségeknek elismeri.

Tudomásul szolgál.

10. Olvastatott és tárgyalatott:

Második esperesi jelentés

az 1931-ik évről.

Nagytisztelebü Egyházmegyei Közgyűlés!

A testvéri részvét érzésével emlékszem meg arról a veszteségről, mely egyházi életünket Főtiszteletü *Cziáky Endrének*, az abaúji egyházmegye esperesének elhunytával érte. A régi papi gárdának ékesszavú, sziklaszilárd jellemű tagja volt. Ezek a jellemvonások kormányzói bölcseséggel, puritán gondolkodással és meleg szívvel párosulva benne,

egyházi közéletünk egyik legszeretetre méltóbb vezéralakjává tették.

Mélyen sajnálom, hogy haláláról az értesítést éppen temetése órájában kaptam s így ott személyesen végtisztességtételre meg nem jelenhettem, hanem az abaúji egyházmegyei főjegyző útján írásban fejeztem ki részvételemet. Kérem, méltóztassék a Közgyűlés részéről is kifejezést adni a gyászban való együttérzésünknek.

Egyházmegyénk területéről *Filep István* volt györgytarlói tanító halálát kell jelentenem. Rátermett, szorgalmas munkása volt a tanügynek s boldogan végezte főiskolánk szolgálatában a tanyákról egybesereglett kicsinyek oktatását. Fájdalom, a betegségek korán megtámadták szervezetét. A sátoraljaújhelyi kórházban tanuja voltam előbb reménykedő szenvedéseinek, majd lemondó, panaszos gyötrelmeinek. Kegyelmes volt hozzá az Úr. Nyögései megszűntek s pihenni tért oda, ahol többé nem fáj semmi.

Örvendező lélekkel idézem az Egyházmegyei Közgyűlés emlékezetébe, hogy egyházkerületünk presbitériumi imponáló egyhangúsággal *Farkasfalvi Farkas Gézát*, az abaúji egyházmegye agilis gondnokát választották meg egyházkerületi főgondnokká. Olyan férfiút ért ez a kitüntetés, aki egyházunk s közelebről sárospataki főiskolánk érdekében kifejtett munkásságával s egyéniségének lebilincselő közvetlenségével már régóta gyökeret vert mindnyájunk szívében. Javaslom, méltóztassék öt egyházkerületi főgondnokká történt megválasztása alkalmából üdvözölni.

Nem céloim itt ismertetni Főiskolánk 400 éves jubileumi ünnepének lefolyását, csak kötelességszerűen jelentem, hogy múlt őszi közgyűlésünk 5. sz. határozatának megfelelően az ünnepélyen megjelentem, részt vettem abban a szűkebb bizottságban, mely Kormányzó urunkat a templom ajtajában fogadta s egyházmegyénknek a Főiskola iránti szeretetét és tiszteletét írásban is tolmácsoltam.

Az egyesített egyház- és iskolalátogatás május és június hóban tartatott meg. Az iskolalátogatások eredményéről részletes jelentést tesz a tanügyi bizottság elnöke, egyházmegyénk területén folyó belmissziói munkákról a belmissziói előadó a betérjesztett jelentések alapján. Az anyagi ügyekről az előre bekért adatok alapján jelentést tettem tavaszi

közgyűlésünk előtt, ezúttal pedig a hitéleti és kormányzati s egyéb közérdekű ügyekről terjesztem elő jelentésemet, a következőkben :

Az istentiszteletek az előirt szertartással mindenütt megtartatnak. A hétköznapi istentiszteletek nem egységesen, hanem a helyi szokásoknak megfelelően, vagy naponként, vagy csak a hét bizonyos napjain tartatnak. Az istentiszteleteket a lelkészek mindenütt palástban végzik s a templomlátogatók száma megnyugtató.

Az iskolásgyermek ott, ahol felekezeti iskola van, mindenütt résztvesznek kellő felügyelet alatt az istentiszteleteken. Háziistentiszteletek általánosak Cigándon.

A keresztelés rendszerint a templomban s csak kivételesen történik a paplakon, vagy magánháznál.

Az úrszentvacsorát az előirt időben mindenütt kiszolgáltatják s az azzal élők száma, amint az tavaszi statisztikai jelentésben foglaltatik, megfelelő. Cigánd, Sárospatak. Taktaharkány jelentést tesz a szórványokban való úrvacsorasztaásáról. Dicséretreméltó és sok lelkihaszonnal járó munka !

Úrvacsorával a betegek bármikor élhetnek.

A társ-, leány- és fiókegyházak, szórványok lelkigondozásának szükségessége egyre jobban előtérbe nyomul. Erre a munkára lelkes példát ad Cigánd és Sárospatak a tanyai lelkigondozás és hitoktatás megszervezésével. Látogatásaim során Lápló- és Mária-tanyán személyesen győződtem meg arról az apostoli munkáról, amelyet a sárospataki tanyavilágban Darányi Lajos hitoktató-lekész végez. Ennek az ifjúnak hivatásszeretete és nemes szerénysége például szolgálhat hitoktató-lelkészeinknek.

A Sátoraljaujhelyhez tartozó hosszúlázi hivek lelkigondozását eredményesen látja el Halász Károly segéd-lekész.

A konfirmáció új rendjébe nehezen nyugszanak bele hiveink. Két egyházból érkezett kérést mutatóul közgyűlésünk tárgysorozatába felvettem.

A szektáriusok újra offenzívába léptek s itt-ott kemény munkát adnak lelkipásztorainknak és presbitereinknek. Bodrogzsadány, Cigánd, Vámosujfalu, Sára harcol velők. Olaszliszka a közigazgatási hatóságot is segítségül hívta

ellenök. Nagyobb tömeget hódítottak Ricsén és Tiszakarádon. Később mindakét egyházzal külön fogok foglalkozni.

Vallásszélelemről nem érkezett jelentés.

A vegyesházasságoknál a lelkész és presbitérium elkövet minden lehető, hogy egyházunkat kár ne érje s ahol az óvás szelid eszközei nem elegendők, ott egyházfegyelmi úton jár el a presbitérium a hűtelenek ellen. Gesztely — úgy látszik, nagyon bevált módszerrel — egyszerűen kiharangoztatja az ellenünk reverzálist adókat.

A temetések a lekipásztorok végzik. Karosról és Révleányvárról jelentik, hogy a gyermekeket az előkönyörgő temeti el.

A szegények gondozásáról intézményesen gondoskodik Cigánd, Sátoraljaujhely, Sárospatak, Tarcál, Tokaj. Vámosujfalu a vasárnap délutáni és hétköznapi perselypénzből szegényalapot létesített. A sátoraljaujhelyi Nőegylet dr. Oláh Istvánné elnökö vezetésével mintegy 2000 pengőt fordított szegények segélyezésére s ezenkívül szegényházában állandó ellátásban részesít 7 lakót. Mint közvetlen szemlélő, immár másodízben hívom fel a Közgyűlés figyelmét dr. Oláh Istvánné úrnő páratlanul értékes munkájára.

A beérkezett jelentések szerint egyházmegyénk területéről 7 ref. hittestvérünk ül fogházban különböző büncselekmények miatt. A saujhelyi törvényszéki fogházban havonként kétszer istentiszteletet tartunk.

A kivándoroltakkal egyik-másik helyen levelezés útján tartanak fenn összeköttetést.

Közkórház egy van egyházmegyénk területén: Sátoraljaujhelyben, ahol a betegeket látogatjuk s nekik istentiszteletet tartunk és úrvacsorát osztunk alkalmilag egyenként, a gyülekezeti úrvacsoraosztás idején pedig csoportosan.

Az adományokról érkezett jelentésekkel kapcsolatban megemlékezem a lácai ifjakról, akik egy kelyhet ajándékoztak az egyháznak, a lácai Hangya-Szövetkezet pedig kimeszeltette a templomot.

A vallásos iratok közül a Ker. Család, Téli Ujság, Traktátusok, Kis Levelek és legújabban a szektáriusok ellen a Balázs-féle füzet terjesztetnek.

Helyi vallásos irányú lapot ad ki Sátoraljaújhely.

A vasárnapi munkaszünetről szóló törvényeket hiveink általában megtartják.

Anyagi ügyek.

Az egyes egyházközségek birtokállományának változásáról nem érkezett jelentés.

Telekkönyvileg nincs az egyház nevében Cigádon és Csobajon egy-egy iskola, Tiszaladányon az új temető s több helyen az O. F. B. útján nyert ingatlan.

Az egyházak ingatlanai a legtöbb helyen bérlet útján hasznosíttatnak. A közismert gazdasági és pénzügyi helyzet miatt a bérösszegek általában nem folynak be pontosan. Éppen így nem folynak be a kivetett egyházi adók. És mivel egyrészt az állam adópolitikája, másrészt szociális okok s a féltve őrzött békesség miatt adóbehajtásról ma alig lehet szó, a legtöbb egyház hátralékban van köztartozásaival és tisztviselőinek fizetésével. Karos egyszerűen ki sem vetette az egyházi adót, mert mint mondja, úgy sem tudja fizetni senki. Boldog a kis Berzék, ahol nincs adófizetés. Jellemző a rendkívül súlyos helyzetre, hogy az egyébként rendezett viszonyok közt élő, jóigyekezetű Mezőzombornak amiatt kell aggódnia, hogy 3600 pengő adósságának a kamatát fogja e tudni fizetni. Még jobban visszatükrözi az idők mostohaságát a 333 kat. hold földdel bíró Cigánd helyzete, ahol a földbérlet ugyan befolyt, de azt lefilitották az egyház adójára, a hivek pedig, akik magok is a legnagyobb nélkülözések közt élnek, másfél év óta nem tudnak egyházi adót fizetni s így az egyháznak mintegy 11.000 pengő köztartozási hátraléka van. — Hiveink egyházhoz való ragaszkodásának fénylő bizonyossága, hogy Tolcsva még a mai helyzetben is közadakozásból tudta templomát renováltatni. Tokaj a lelkészlakást renováltatta. Pácín orgonát épített.

Perben áll Láca az iskolaépítési vállalkozóval. Berzék néhai Molnár Ida örököseivel. Sátoraljaújhely földbérlőjével.

Egyházkormányzat.

A presbitériumok mindenütt szabályszerűen vannak szervezve. A presbiterek általánosságban teljesítik megsza-

bott kötelességeiket s támogatják a lelkészt az egyház szellemi és anyagi ügyeinek előrevitelében, panaszra Alsóbereckiben, Bodroghalászon és Tiszakarádon van ok, amely helyeken az a lelkész panasza, hogy a presbiterek nem jelennek meg a gyűléseken. Hiszem, hogy Alsóbereckiben csak átmeneti jellegű a baj, Bodroghalászon és Tiszakarádon azonban, mint alább szó lesz róla, komolyabb a helyzet.

A gyűlések jegyzőkönyvei rendszeresen vezetettek. Anyakönyvek, posta- és iktatókönyvek rendben vannak. Irattár, keresztelési és úrvacsorai készletek, régi anyakönyvek, naplók jegyzőkönyvek megőriztetnek.

Az egyházi épületek közül Alsódobszán az iskola, Hernádkakon az iskola és templom várja az idők jobbrafordulását.

* * *

Mint különleges ügyeket, előadom a következőket:

Bodrogolvaszi utasítandó a vilma-tanyai hitoktatás ellátására.

Felsőberecki túlnagy egyházi adója miatt más anyaegyházhoz való csatolását kéri. A gyülekezet megnyugtató végett méltóztassék valakit a helyzet kivizsgálásával megbízni.

Taktaszadának Orosz László tanító magánélete ellen van panasza. Méltóztassék az egyházat felhívni, hogy amennyiben a helyzetet tarthatatlannak s az egyház békéjét veszélyeztetőnek látja, adjon be szabályszerű fegyelmi feljelentést az egyházmegyei bírósághoz.

Ricse megtagadta a lelkészválasztást. Az ügy tárgysorozatunkon szerepel, itt azonban szükségesnek látom előadni a következőket: Bacskay Károly lelkész halála után előírás szerint megbízottat küldtem a II. tc. 6. §-ban foglaltak elintézésére. Ez alkalommal a presbitérium kifejezte a díjlevél módosítása iránti óhaját. Ennek megfelelően kiszálltam a gyülekezetben s a presbitériummal tárgyaltam a díjlevél módosítás felől. Szántó föld, rét, stóla, adó felől megállapodásra jutottunk. A régi díjlevél szerint párbér, szénapénz, sódar, kenyér, közmunka, fa értéke mintegy 200 q rozs volt. Ezek megváltására, a gyülekezet terbén való 50 %-os könnyítéssel kívántam 100 q rozsot. A presbitérium felajánlott 30 q-át. Tekintettel egyrészt arra, miszerint meg voltam

arról győződve, hogy a díjlevél ilyen módosításán túlmenően az egyházi hatóság engedményt nem tehet s remélnem kellett, hogy a gyülekezet többségének józan felfogása ezt be fogja látni, másrészt arra, hogy bizalmas jellegű értesüléseim és a magam megfigyelése szerint a lelkészi állás betöltése körül törvényeink tekintélyét fenyegető káros befolyások kezdtek érvényesülni, a tisztességtelen alkudozások megakadályozása végett azonnal kitztem a meghívási határidőt, ígéretet téve, hogy a díjlevél ügyben az egyház közgyűlésével fogok tárgyalni. A meghívási időn belől néhány presbiter szabálytalan beadványban azt jelentette, hogy az egyház Andrásy Ferenc segédlelkészt óhajtja lelkésznek, mást nem hajlandó választani. Megírtam, hogy a nevezett nem választható, mert nincs lelkészi oklevele, törvényes alap nincs rá, hogy a gyülekezet addig halasztást kapjon, míg oklevelet szerez, s ha halasztást kapna. ő akkor sem volna választható, mert a lelkész halála óta ott működik. Egyben Andrásy Ferencet elhelyeztem, pünköszt másadnapján pedig kiszálltam s a díjlevélügyben a közgyűléssel tárgyalást kezdtem. Beható tárgyalás után a közgyűlés kijelentette, hogy a fentemlített járandóságok megváltására semmit sem hajlandó adni, papot választani pedig ráérnek tíz év múlva is, egyébként kapnak ők papot arra a fizetésre is, amit ők szabnak meg. — Ilyen körülmények közt azt a javaslatot tettem a Püspök úrnak, hogy hirdessen pályázatot azzal a szöveggel, amint az a hivatalos lapban meg is jelent. Eljárásomat azzal indokoltam és indokolom, hogy itt a törvények teljes negligálásával állunk szemben s ha most a kormányt kieresztjük a kezünkből, nemcsak Ricsén, de az egész Bodroghözön a felbomlás lavináját indítjuk meg s az indepentizmus előtt nyitjuk fel a kapukat. Mikor én magamra vettem azt a felelősséget, hogy 50 % -os törvényes díjlevélcsenkítást ajánlottam fel, nem érhet a gyülekezet részéről az a vád, hogy nem volt bennem érzék a nép terhének könnyítésére, a gyülekezet merev álláspontjának tehát semmi erkölcsi aiapja nincs s a történelmi idők súlya alatti fokozottabb felelősségem tudatában is bátran és nyugodtan merem vallani azt az álláspontomat, hogy ha ők bármilyen terrorisztikusan hirdetik is, hogy kitépik magukat az egyetemes egyház szent közösségéből, azt felelem, hogy

a forradalmi tüzet lokalizálni kell, mert nekünk ugyan végtelenül becses a ricsei gyülekezet, de époly becses a többi gyülekezet békéje is. Nem adjuk fel azt a hitünket, hogy a kegyelmes Istennek gondja lesz arra, hogy missziói lelkületű pásztor kerüljön az ő népe szolgálatára, aki által majd megtartja azokat, akik elveszíteni akarták magokat.

Az ügy többi részével a tárgyalás során fogunk foglalkozni.

Emlékeztetem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést Tiszakarádra vonatkozó tavaszi jelentésemre. Akkor addig jutottunk, hogy a presbitérium és közgyűlés bizalmat szavazott a lelkésznek. Áldásunkat adtuk rájuk nagy örövezéssel. De mikor a közgyűlésről hazamentem, másnap már panasz jött a lelkész ellen. A panasz tárgyává tett ügy rendeztetett, de nyomatékosan felhívtam a lelkész figyelmét arra, hogy úgy a saját, mint gyülekezete érdeke azt kívánja, hogy egy alkalmas cserével váljon meg a gyülekezettől. A cseretárgyalások megindultak, a magam részéről a megnevezett lelkész ellen nem is emeltem kifogást, a presbitérium azonban ezt a tervet leszavazta. A presbitérium újabban megnevezett egy tekintélyes egyházmegyebeli lelkipásztort, akivel szívesen venné fel a cseretárgyalás fonalát, a tervet örömmel üdvözöltem, ennek azonban a helybeli lelkész állt ellene. — Most aztán az a helyzet, hogy a presbitérium hol lemond, hol marad, de gyűlésre nem megy, egyházi adót nem fizetnek, a millenisták terjeszkednek. Másrészt súlyos gondokkal küzdő, sorsüldözött lelkésztársunk panaszkodik, hogy fizetést nem kap s állítja, hogy szeretik őt, csak azért kívánják a cserét, hogy olcsóbb paphoz jussanak. Erélyes fellépést kíván a presbterek ellen. — Megfigyelésem szerint a diagnózis így állapítható meg: A gondokkal küzdő, ékes szavú lelkész személye a gyülekezet előtt tényleg nem ellenszenves, de e nagy népességű, szektáktól megkörményezett gyülekezet ügyeinek rendbentartásához nem elég a felülről, vagy helyesebben kívülről kívánt erély. Ennek a céltudatos, komoly munkakészségnek s az olcsóbb papra törekvést megakadályozó alkudozásnélküliségnek állandóan otthonról kell hatni a gyülekezetben.

A helyzetet feltártam. Ilyen esetben az esperest egyik részről az a vád érheti, hogy nem pártolja a lelkészt, a

másik részről az, hogy a lelkészért veszni hagyja az egyházat. Kérem tehát a Közgyűlést, méltóztassék utasítást adni a követendő eljárásra.

Bodroghalász. A lelkész fegyelmi feljelentést tett Kállai István gondnok ellen, Turai Lajos és társai fegyelmi feljelentést tettek a lelkész ellen. Az egyházmegyei bíróság úgy Kállai Istvánt, mint Igaz József lelkészt feddésre ítélte. Az egyházkerületi bíróság ezt az ítéletet helyes indokai alapján jóváhagyta. Ha tehát a lelkész hibás volt, elvette büntetését. A panaszosok azonban ezzel nem elégedtek meg. Az egyházkerületi bíróság ítéletét, mint írják, „arra sem tartják érdemesnek, hogy letétbe helyezték.“ Azt kívánják, hogy a lelkész távozzék. Ily irányu sürgető és panaszos leveleket írnak esperesnek, országgyűlési képviselőknak, püspöknek. Intettem őket, hogy türelmes várakozással adjanak alkalmat a lelkésznek arra, hogy csere útján eltávozzék a gyülekezetből. Semmi türelemre nem hajlandók, statáriális eljárást kívánnak. Tömeges kitéréssel fenyegetőznek. A gyülekezetbe kiszállva, megkérdeztem, mi panaszuk van a lelkész ellen. Két panaszuk volt. Hogy kicsinyes okok miatt büntető bíróság előtt pereli őket és hogy nem látogatja a hiveit. Intettem a lelkészt, hogy ne perlekedjék s látogassa a hiveit. Megkezdte a családok látogatását, aminek bizonyára meg is volt a jó hatása, de a panaszosok ezeket a látogatásokat is gúnyos megjegyzésekkel kísérték. A lelkész pásztori szelídséggel igyekezett keresni a békesség útját. A nép egy része azonban engesztelhetetlen. Legutóbb Dr. Baltazár Dzsó püspökhöz folyamodtak s előtte már megvádolták az esperest és püspököt is, hogy nem törődnek velük. Megbízottat küldtem a panaszosok kihallgatására s a jelentés beérkezése után fogom a további lépéseket megtenni. Nagy baj, hogy a presbitérium kötelességét nem teljesíti, gondnokot nem választanak, mert a békés természetűek félnek a harcosok terrorjától. Ilyen körülmények közt az egyházi élet természetesen csak vegetál.

Jelentem még a következőket: Szociáldemokraták mozgólódásáról Kesznyétenből, Megyaszóról, Legyesbényéről jött jelentés. Több helyen megalakult a párt, de állítólag fel is bomlott. Egyházunk elleni kifejezett támadásról nem érkezett panasz.

A tanítói nyugdíjintézeti járulékot sok község felveszi a költségvetésbe, de a miniszterközi bizottság rendszerint törli s ha nem törli, akkor sem tudják a községek fizetni, mert épúgy bajokkal küzdenek, mint mi.

Örvendetes jelenség a sok baj közt, hogy vannak gyülekezetek, hála Istennek szép számmal, amelyekben a megpróbáltatásokkal teljes időben is nagy erővel kelnek harcba a bajok ellen s hatalmas lendülettel folyik a lélekerősítő munka. A többek közt Sárospatak, Tarcal, Vámosujfalu, Vajdácska, Tolcsva nagy lelkierőről tesznek bizonyosságot. Több helyen megható szolgálatkészséggel állnak a papnék munkába, mint Pácinban, ahol a Tiszteletes asszony egyszer az adakozásban jár elől jó példával, máskor az orgonistaságot látja el, majd a vasárnapi iskolai munkában segít. Legyen a munkájok Istentől áldott!

Felsőbb rendeletre kérem, méltóztassék fegyelmi felelősség mellett utasítani a kebelbeli lelkészeket s egyházakat, hogy a hátralékos köztartozások most már mindenünnen befizetendők.

A sárospataki református Énekkar f. évi július 10-én fennállásának 50 éves jubileumát ünnepelte. E félszázados határidő méltó, hogy a mi jegyzőkönyvünk lapjaira is feljegyezzük s a jubiláló Énekkart örvendezéssel köszöntsük s további lelkes munkára serkentsük.

Nagytisztelű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! Végére jutottam jelentésemnek, de úgy érzem, hogy még tartozom valamivel. Talán első esperesi jelentésemben írtam, hogy az esperesi hivatal olyan hely, ahonnan be lehet látni a parochiák csendes munkaszobáiba és a gyermekseregtől nyüzsgő iskolák falai közé. Ahová behallatszik a templomi gyülekezet buzgó éneklése és gondoktól gyötört hiveink panaszos zúgása. Nehéz idők szakadtak reánk! Eltűnt a csendes, békés magyar faluk boldog romantikája. A földi élet anyagi feltételeinek előteremtése foglalja le minden időnket, minden gondunkat. Egy derék, lelkes tanítói gárda dolgozik iskoláinkban, egyházunk veteményes kertjében. És ime, egyre nyomasztóbban ereszkedik le reánk a sötét fellel, mely pusztító jégveréssel fenyegeti ezt a veteményes kertet. Ifjú papi nemzedéket neveltünk az emberi lélek intenzívebb gondozására és ezeket az ifjú pásztorokat kora-

vénné görnyesztik az anyagi gondok, aggodással töltik el a lelkettépő megpróbáltatások. Mintha rejtett sírból kísértetek szállnának felénk, félelem lép meg s elsötétül előttünk a jövő.

Én ezt mind látom, hallom, tudom és átélem!

Azzal tartozom tehát, hogy vezető állásomból, ahol a magam gondja mellett reám nehezedik a ti gondotok is, azt kiáltsam felétek: fel a fejjel! Remegő szivek bátorodjatok meg! Vegyétek eszetekbe az Ige szavát: „Közülünk senki sem él önmagának.“ A mi életünknek az ad értéket, ha szolgálni tudunk másoknak, még gyöngébbeknek, még szegényebbeknek. És ha szolgálni tudunk eszményeknek! Istennek az Ő titokzatos céljai érdekében szüksége van arra, hogy az Ő szolgálói ma szenvedni tudjanak, hogy a kereszt-hordozásban az Ő népének példát adjanak, mert így formál bennünket jobb jövő számára az Úr! És minél lesulytottabb, minél megalázottabb állapotban tudunk e felséges megbizás hordozói lenni, annál tündöklőbb az értéke a mi alá-zatos szolgálatunknak.

A mi verejtékezésünk válik kenyérré gyermekeink kezében, a mi csüggedetlen kitartásunk válik hitté hiveink lelkében. Eszközök vagyunk az Isten kezében. Talán ütött-kopott, megtört, lenézett kódarabok, de mégis csak mibelőlünk építi Isten a jobb jövőt! Ebben a hitben türjünk, szenvedjünk, imádkozzunk és dolgozzunk!

Jelentésem tudomásulvételét kérve, magamat a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés mindig tapasztalt jóindulatába ajánlom.

Sátoraljaujhely, 1932 szeptember 13.

Alázatos szolgálója

Kiss Ernő

esperes.

Egyházmegyei gyűlés esperesének jelentését, mely hűen vetíti elénk egyházmegyénk gyülekezeteinek életét és rávilágít a ma sok fájó problémájára, hálás köszönetének kifejezése mellett tudomásul veszi, egész terjedelméében jegyzőkönyvébe iktatja és ahhoz fűzötten a következő határozatot hozza:

a) Egyházmegyei gyűlés testvéri együttérzéssel osztozik abban a súlyos veszteségben, mely az Abauji egyházmegyét nagyérdemű esperesének, néhai Cziáky Endre m. kir. kormányfőtanácsos, püspökhelyettes elhunytával érte. A megboldogult a hú sáfár charizmáival ékesítve minden téren gazdagon gyümölcsöztette az ő Urától rábizott talentumokat és szíve utolsó dobbanásáig hűséggel és fáradságot nem ismerő buzgósággal szolgált egyházmegyéjének és anyaszentegyházunknak. Most, hogy kilobbant ez a hivatásszerű élet, a pihenni tért munkásnak nevét áldó emlékezéssel örökíti meg egyházmegyénk s itt maradt szeretetei számára jelen határozata útján juttatja el bensőséges részvétét.

b) Fájó érzésekkel veszi tudomásul Filep István györgytarlói tanító elhunytát is, kegyelettel adózik emlékének, mélységes részvétét nyilvánítja a gyászoló családnak és csendes pihenést kíván porréseinek.

c) Egyházmegyei gyűlés igaz szeretettel, mély tisztelettel és őszinte nagyrabecsüléssel köszönti *farkasfalvi Farkas Géza* főgondnok urat, akinek személyében olyan világi vezér került ezekben a válságos időkben egyházkerületünk élére, aki az utóbbi évek alkotó tevékenységében tettekkel mutatta meg, hogy a munka embere és bizonyoságot tett arról, hogy lelkében olyan tulajdonságok honolnak, amelyek együttvéve az eszmei érték örökbecsű kincsei.

Egyházmegyénk tehát lelkes örömmel és bizakodó reménységgel áll oda a tisztességtevők sorába, erős fogadással kötelezi el magát világi vezére támogatására s azt kéri a Mindenhatótól, hogy árássa ki áldását és meg nem fogyatkozó gazdag kegyelmét Méltósága életére s adjon elegendő időt és erőt a szélesebb munkamezőn reá váró nagy feladatok elvégzésére.

d) Egyházmegyei gyűlés szeretettel kéri és inti a lelkipásztorokat, tanítókat, gondnokokat és

presbitereket, hogy a mai terhes és nehéz időkben az evangélium fényével világítsanak, jó példát mutassanak és mindeneket megtegyenek, hogy a gondjaikra bizottak közül senki el ne vesszen s egyházunk és intézményei megrázkódtatás nélkül állják ki a jelen, nyomoruságos idők próbáltatását.

e) Egyházmegyei gyűlés örömmel állapítja meg jelentésből, hogy több gyülekezetünkben a könnyörülő szeretet munkái rendszeresen végeztetnek és szegényeinkről állandó gondoskodás történik. Elismeréssel adózik e gyülekezet vezetőinek, továbbá a Sátoraljaujhelyi Ref. Nőegyletnek s ez Egyesület charitativ munkáját irányító, fáradhatatlan elnöknőjének, Dr. Oláh Istvánné úrasszonynak, aki szép példát mutat arra, hogy a növekedett nyomoruság idején miként kell és miként lehet a segítő készség és könnyörülő részvét érzéseit gyülekezetünk tagjai lelkében ébren tartani és szegényeink számára áldásosan kamatoztatni.

f) Utasítja a cigándi és csobaji egyházakat, hogy iskoláik áttelekkönyvezése ügyében a szükséges lépéseket tegyék meg; azoknak az egyházaknak pedig — melyek az OFB útján ingatlant nyertek — figyelmét felhívja, hogy mihelyt a körülmények lehetővé teszik, a telekkönyvi rendezést el ne mulasszák.

g) Utasítja a karosi egyházat az egyházi adó kivetésére s a kivetés megerősítésére, mert az, hogy „ugysem tudja azt fizetni senki“, nem indok az E. T.-ben előírt egyházi adózás szüneteltetésére.

h) Utasítja a bodrogolaszi lelkészt és presbitériumot, hogy a vilmatanyai hitoktatás ellátásáról gondoskodják.

i) Egyházmegyei gyűlés a felsőbereckii egyház panaszának kivizsgálására Forgács Gyula tanácsbíró-t küldi ki azzal az utasítással, hogy a vizsgálat eredményéről jelentést tegyen legközelebbi egyházmegyei gyűlésnek.

j) Felhívja a taktaszadai egyház presbitériumát, hogy Orosz László magánéletére vonatkozólag

tegyen esperes úrnak kimerítő jelentést s amennyiben a jelentésben foglaltak indokoltta és szükségessé teszik, a fegyelmi eljárás megindítását elrendeli.

k) Egyházmegyei gyűlés nagy lelki szomorúsággal vesz tudomást a tiszakarádi egyházban uralkodó áldatlan állapotokról s mivel a jelentésből úgy látja, hogy a gyülekezeti élet további bomlásának megakadályozása lelkészváltozást tesz kívánatosná, felhívja érdekelt lelkészt, hogy igyekezzék az egyháztanács beleegyezését is megnyerő újabb cserét megkísérlemi, mert amennyiben lelkész kezdeményezéséből ez a legközelebbi egyházmegyei gyűlésig meg nem történék, vagy a kívánatos jórend és béke a gyülekezetben eddig helyre nem áll, kénytelen lesz az E. T. II. t.-c. 5. §-a alapján, közérdekből az egyházmegyei elnökség, vagy a közgyűlés részére biztosított joggal élni.

l) Elismeréssel adózik egyházmegyei gyűlés Darányi Lajos sárospataki hitoktatónak a szórványokban végzett missiói munkáért.

m) Fegyelmi felelősség terhe mellett utasítja gyülekezeteink lelkészeit és presbitériumait, hogy a köztartozások befizetésére minden lehető követni igyekezzenek.

n) Szeretettel köszönti az 50 éves fennállását ünneplő Sárospataki Ref. Énekkart és további működésére kéri Isten áldását.

11. Bernáth István vissi lelkész esperesi jelentéssel kapcsolatban szóvá teszi, hogy Szent István napján országos törvényeink által is megengedett gazdasági munkát, burgonya-szedést végeztetett s ezért őt a zalkodi róm. kath. lelkész a Kir. Járásbiróságnál feljelentette.

Egyházmegyei gyűlés miután a felszólalásból és több helyről is kapott értesüléseiből azt állapítja meg, hogy a Szent István napi zaklatások újra jelentkeznek, kéri a Főtiszteletű Egyházkerületi gyűlést, hogy Egyetemes Konvent útján a magyar

kormányánál újból tegyen lépéseket az iránt, hogy az illetékes hatóságok utasíttassanak a Szent István napján engedélyezett munkák végzését engedélyező rendelkezések figyelembe vételére s a megisméltendő zaklatások teljes kiküszöbölésére.

12. A Tiszáninneri Egyházkerület 1930. évi őszi közgyűlésének 117/II. sz. határozatával utasította az espereseket, hogy az állandó kápláni állásokról minden évi őszi közgyűlésre jelentést tegyenek. Ennek megfelelően esperes úr jelenti, hogy egyházmegyénkben jelenleg a következő s.-lelkészek működnek:

Nagy Bertalan Cigánd, Csathó József Megyaszó, Faragó György Nagyrosvány, Ignác István Ricse, Halász Károly Sátoraljaujhely, Gyüre Lajos Sátoraljaujhely, Kocsis János Sárospatak, Szendy Pál Tarcal, Rozsonday Gyula Tizszakarád, Tóth Albert Tizsaluc, Nagy Barna Újcsanáros, Karászy Dezső Tizsaladány.

Vagyis a fentiek szerint minden állandó káplántartó hely be van töltve, azonkívül özvegyi év jogán káplán van Ricsén és szolgálatképtelensége miatt saját költségén helyettes-lelkészt tart Tizsaladányon Czike Ferenc lelkész.

Beosztásra elő van jegyezve Bokor János s.-lelkész.

A káplánok fizetésének kiszolgáltatása tekintetében panasz sehonnan nem érkezett.

Egyházmegyei gyűlés esperesének jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi s azt a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésre felterjeszti.

13. Esperes úr jelenti, hogy mult tavaszi közgyűlésünkről való elmaradásukat Kiss Miklós lelkész és Varga János hitoktató lelkész igazolták.

Egyházmegyei gyűlés az igazolásokat tudomásul veszi. Az igazolatlanul elmaradt tagokat, u. m.: Bényey József, Molnár László, Osváth József, Sáfár István és Szilva István lelkészeket az egyházmegye pénztárába jelen határozat vételétől számított 30 nap alatt befizetendő 4 P bírságban elmarasztalja s a bírság beszedésére egyházmegyei pénztárnokot utasítja.

14. Egyházkerületünk 130/931. sz. határozatával elkötelezte egyházmegyéket, hogy területükön tartsák nyilván: mely vásártartási joggal bíró községek tartják vasárnap vásáraikat s az illetékes presbitériumok tettek-e lépéseket a vásároknak hétköznapokra való áttétele érdekében? Ezen határozatában foglaltak végrehajtásáról egyházkerület az évi őszi közgyűlésére jelentést kér.

Egyházmegyénk f. évi tavaszi közgyűlésének 6. a) sz. határozatával utasította esperesét a szükséges adatok összegyűjtésére és jelentés tételre.

Esperes úr bemutatja a tolcsvai egyház jelentését, mely szerint a nevezett községben a reformátusok mintegy 11% -át teszik ki az összlakosságnak s sokkal kisebb súllyal bírnak, hogy a vasárnapi vásárok áttétele érdekében megindítandó mozgalmuk valami eredményre vezetne. A vasárnapi vásár 10 óráig tart s mikor a harangozás megkezdődik, a csendőrség a vásárt feloszlatta, így az, az istentiszteletre kedvezőtlen befolyással nincs.

Egyházmegyei gyűlés a tolcsvai egyház jelentését a Főtiszteletű Egyházkerületi gyűlésre felterjeszti. Egyben azon kérelemmel fordul Egyházkerületi gyűlés utján Egyetemes Konventhez, hogy a vasárnapi vásárok köznapokra leendő áttétele ügyében ne szűnjék meg zörgetni a magyar kormánynál, mert mint a tolcsvai egyház jelentése igazolja, sok helyen a presbitérium erőtelennek érzi magát arra, hogy ez ügyben eredményesebb lépéseket tegyen.

15. Az olaszliszkai ref. egyház bejelentette, hogy a közte mint vevő és Gagyí Károly olaszliszkai lakos mint eladó között a bodrogkisfaludi 359., a szegi-i 274. és a szegilongi 274. számú telekkönyvi betétekben felvett erdőjuttalékokra megkötött vételi ügylet Egyházmegyei jóváhagyásának az Egyházmegye 1932. március 16-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 14-ik pontjában meghatározott amaz előfeltételét, hogy a vétel tárgyainak tehermentességét az eladóval igazoltassa, eleget tenni nem tud és a tehermentesítés megtörténte hosszabb és terjedelmére bizonytalan időtartamot igényel.

Egyházmegyei Közgyűlés az Olaszliszkai Egyház mint vevő és Gagyai Károly olaszliszkai lakos mtnt eladó között a bodrogkisfaludi 359., a szegi-i 274. és szegilongi 309. sz. betétekben felvett közös erdőből 4/722. jutalékra vonatkozóan megkísérelt adásvételi szerződést jóvá nem hagyja;

mert a szerződés szövege szerint eladó az ingatlanokat tehermentesen tartozik átruházni és ennek a kikötésnek ezidőszerint eleget tenni nem tud.

16. Elnökség jelenti, hogy az olaszliszkai egyháznak 1000 P váltókölcson felvételét engedélyezte.

Jóváhagyólag tudomásul vétetik.

17. Elnökség jelenti, hogy a bodroghalászi egyháznak 4 váltókölcsonéne kifizetése, illetve egyesítése céljaira 2000 P váltókölcson felvételét engedélyezte azon feltétel mellett, hogy a kölcson felvétele esperesi hivatalnak bejelentendő s annak felhasználásáról elszámolás adandó.

Jóváhagyólag tudomásul vétetik.

18. Egyházkerületi képviselőkül tavaszi közgyűlésünkig terjedő hatállyal kiküldetnek

elnökség mellett, lelkészi részről: Éles István, Batta János tanácsbírák, Janka Péter egyházmegyei főjegyző rendes-, Hegedüs László tanácsbíró póttagul; világi részről: Hubay Kálmán, Dr. Kiss Sándor, Dr. Meczner Tibor tanácsbírák rendes-, Asztalos Gyula tanácsbíró póttagul.

19. Elnökség jelenti, hogy a bírósági ülés fél 12 órakor lesz a tanácssteremben.

Tudomásul szolgál.

20/a. Esperes úr az E. T. II. t.-c. 26. §-ára való utalással beterjeszti a ricsei lelkészválasztás iratait. Ezekből az iratokból pontosan megállapítható az egész eljárás története. A két izben is megkísérelt lelkészválasztás eredménytelenül végződött, mert

a gyülekezet tagjai mindkét alkalommal oda nyilatkoztak, hogy addig, míg a lelkészi díjlevél-ügy közmegnyugvásra elintézve nincsen, nem hajlandók lelkészt választani. Hasztalan igyekeztek a választásokra kiküldött egyházmegyei képviselők felvilágosítani őket arról, hogy a lelkészválasztás és a díjlevél-ügy két különálló dolog; a díjlevélmódosítás megtörténhetik a lelkészválasztás megejtése után is s ez nem ok arra, hogy a gyülekezet megfossa magát a lelkészválasztás jogától; hasztalan fáradozott Esperes úr azon, hogy a hiveket jobb belátásra bírja; a ricsei lelkészválasztás a gyülekezet vonakodása miatt két alkalommal is eredménytelenül végződött. Ezek után arra kéri esperes úr egyházmegyei közgyűlést: méltóztassék az idézett törvényszakas alapján a ricsei lelkészi állást a pályázók közül titkos szavazással betölteni; egyben méltóztassék a díjlevél korszerű rendezésére utasítást adni.

Egyházmegyei Közgyűlés megütközéssel és nagy sajnálattal állapítja meg azt, hogy a ricsei lelkészválasztás — dacára annak, hogy az esperes minden tőle telhetőt megtett, amit felelőssége tudatában megtehetett s a díjlevél rendezés érdekében a gyülekezettel szemben elment a méltányosság legvégső határáig; dacára a lelkészválasztást két ízben is levezetni igyekvő egyházmegyei kiküldöttek tapintatos, megértést kereső, szeretettől áthatott eljárásának: a gyülekezet szokatlanul radikális, makacs ellenállásán meghiusult. Ez az eset, amilyen elszomorító, épannyira kívánatos, hogy elszigetelten maradjon s vele kapcsolatban egyházi törvényeink tisztelete, az egyházi felettes hatóságok tekintélye minden körülmények között megóvassék. Amiért is egyházmegyei közgyűlésünk a már két ízben meghiusult ricsei lelkészválasztás következményeképen az E. T. II. t.-c. 26. §. második bekezdése alapján, a pályázók illetőleg jelöltek közül titkos szavazással lelkészt rendel a ricsei gyülekezetbe. Egyben utasítja esperesét, hogy újból kísérelje meg a díjlevélnek a gyülekezettel egyetértésben való rendezését. Addig a régi díjlevél marad érvényben.

Egyházmegye elnöksége elrendeli a titkos szavazást: A ricsei lelkészi állásra jogosult pályázók — miután Dr. Horkay László volt sárospataki s.-lelkész és Tóth Albert tiszaluci s. lelkész pályázatukat időközben visszavonták — a következők: Batta János lelkész Bodrogkeresztur, Kovács László lelkész Makkoshotyka, Karászi Dezső h. lelkész Tiszaladány, Lakatos Leó István s. lelkész Szinpetri és Máthé Zoltán s. lelkész Ózd. A szavazatszedőbizottságba kiküldetnek: Kun Zoltán papi, Asztalos Gyula világi tanácsbírák és Szabó Andor papi aljegyző.

Szabályszerűen lefolytatván a szavazás, annak eredménye a következő: Beadott összesen: 53 szavazat. Ebből Batta János bodrogkereszturi lelkész 44 szavazatot, Kovács László makkoshotycai lelkész 6 szavazatot, Karászi Dezső tiszaladányi h. lelkész 1 szavazatot kapott. Egy szavazatlap üres volt, egyet pedig a bizottság érvénytelennek nyilvánított.

Szavazatszedő bizottság jelentése alapján egyházmegyei közgyűlés elnöksége kihirdeti az eredményt. Batta János bodrogkereszturi lelkészt a ricsei gyülekezet törvényesen megválasztott lelkészének jelenti ki azzal, hogy amennyiben a választás ellen panasszal kívánnak élni, az E. T. II. t.-c. 42. §-ában foglalt rendelkezések figyelembe vételével 15 napon belül adható be az esperesi hivatalba.

20/b. Olvastatott Keresztury László nagykövesdi (Szlovenszkó) lelkésznek a ricsei lelkészválasztás ellen beadott fellebbezése. Nevezett lelkészt ugyanis a ricsei lelkészi állásra beérkezett pályázatokat felülvizsgáló bizottság, mint nem magyar állampolgárt az E. T. I. t. c. 136. §-ára hivatkozással a pályázatból kizárta. E határozat ellen Keresztury László egy az egyházmegyei bírósághoz intézett éles hangú beadványában tiltakozik, vitatva a jelölő bizottságnak az állampolgárság kérdésében elfoglalt álláspontját s hivatkozva a kultuszminiszteri h. államtitkár ígéretére, hogy a kongruális államsegélyt megválasztása esetén a kormány

kivételesen hajlandó lesz folyósítani számára. Ez utóbbi ígéretet, mely nem is megfelelő formában tétetett, a jelölő-bizottság a hivatkozott törvény világos és határozott rendelkezésével szemben figyelembe nem vehette. Végül megállapítást nyert, hogy a ricsei lelkészválasztás ellen beadott felebbezése panaszos lelkésznek 1932. évi július hó 18. napján kelt, holott a lelkészválasztás, kétszeri meghiusulás után csak az egyházmegye 1932. évi szeptember hó 13. napján megtartott közgyűlése alkalmával vezetett eredményre.

Egyházmegyei közgyűlés, — mivel felebbezésnek csak megejtett választás ellen van helye s miután az E. T. II. t. c. 42. §. második bekezdése alapján fellebbezni csak a választó egyházközség tagjai jogosultak — a Keresztury László nagykövesdi lelkész felebbezése felett napirendre tér.

21. Olvastatott esperes úrnak 326/932. sz. alatt kelt s az egyházmegyéhez intézett azon levele, melyben a bodrogolaszi lelkész és tanító közötti viszalykodásra mutat rá, megemlíti, hogy ő már több ízben figyelmeztette a tarthatatlan helyzet megszüntetésére úgy a lelkészt, mint a tanítót, de az semmit sem használt s kéri most a közgyűlés rendelkezését.

Közgyűlés megdöbbenéssel értesül a bodrogolaszi lelkész és tanító között lévő áldatlan állapotról s amennyiben az esperesi figyelmeztetés sem használt s tekintettel arra, hogy a közgyűlés színe előtt Halmy Miklós lelkész és a bodrogzsadányi egyház gondnoka Kertész Sándor tanító ellen feljelentést tettek, nevezett tanító ellen a fegyelmi eljárás megindítását mondja ki.

22. Máthé Gyula karsai lelkész panaszolja, hogy a pácini egyház azon fuvardíjkárpótlást, melynek fizetésére az egyházközség anyásítása alkalmával köteleztetett, részére nem fizeti pontosan s az 1931. évről ezen a címen még 340 pengő követelése áll fenn. Miután e szolgáltatás kötelezettsége nem vitás, kéri, hogy az egyházközség annak pontos kiszolgáltatására köteleztessék.

Ezzel szemben Gesztelyi Nagy Béla pácini lelkész a közgyűlés előtt előadja, hogy a pácini presbitériumnak 1924. évből van egy esperesileg is megerősített határozata, amely szerint a fuvardijkárpótlás 180 aranykoronában állapítottatott meg s így a kérdéses fuvardij összege vítés, amiért is kéri annak egyházi bíróság előtt való tisztázását, ahol bizonyítani kívánja, hogy a fuvardijkárpótlás összegére nézve az említett presbiteri határozat az irányadó.

Egyházmegyei közgyűlés az ügyet kiadja az elnökségnek azzal, hogy miután a pácini lelkész a szolgáltatás összegének jogosságát vitatja, az ügyet egyházi bírósági döntésre készítse elő.

23. Tanügyi-bizottság jelentése kapcsán tárgyalatott az egyházmegye népiskoláinak 1931/32. évi állapota.

Iskoláinkban az iskolai év már szept. 9-ig mindenütt megkezdődött s legkorábban június 12-én, legkésőbb pedig június 20-án bevégeződött. A kis létszámú berzéki iskolát kivéve, mindegyik iskola hatosztályu. Külön fiu- és külön leányiskolánk nincs egy sem.

A gyermekek mindenütt a törvényszabta életkorban adatnak fel az iskolákba s ennek megfelelőleg lépnek át a felsőbb osztályokba is. Kívánatos, hogy a felsőbb iskolákba nem menő falusi gyermek megszerezze a VI-ik osztályú bizonyítványt. Éppen azért a felsőbb osztályokba való fel lépés, különösen azoknál a növendékeknél, akik felsőbb iskolába nem mennek, enyhébb elbírálás alá esik. Bizonyosság erre az, hogy a VI-ik osztályosok száma évről-évre emelkedő irányt mutat. Egyházmegyénkben az 1930/31. iskolai évben volt 356 VI-ik osztályos tanuló, az elmúlt 1931/32-ik iskolai évben pedig 646, tehát majdnem kétszerannyi, mint az előző évben. Lehet, hogy a háború utáni nagyobb szaporodás is okozza ennek az évfolyamnak elöretörését, azonban a főntebb jelzett kívánalom is mutatja hatását.

Rendkívüli okokból szünetelt az iskola Csobajon 1 1/2, Györgytarlón 1/2 hónapig tanítók betegsége, Nagyrozvágyon, Karcsán 1—1 hónapig, Vajdácskán 1 hétig járványos betegség, Prügyön 2, Bájón 1, Sóstófalván 3 hétig, Ricsén 9 napig tűzifa hiány miatt.

A tanítás tanterv szerint, ref. szellemben és a mi tan-
könyveink alapján történt. Vannak azonban olyan iskolák is,
ahol az áttérés az új tanterv szellemére nehézkesen megy.
Az új tanterv szelleme meglátszik az olyan iskolákon, ahol
a látogatót mosolygó arc, ragyogó szem, nyílt tekintet, ele-
venség, tehát csupa élet fogadja, ahol az évközben mindent
megfigyelő gyermeki lélek a való életről tesz bizonyosságot;
ahol a tanító barátja és nem pálcával fegyelmezője a gyer-
meknek. A régi, úgynevezett „araszoló“ módszerrel meg-
oltatott gyermekesereg vizsgáztatása unalmas, álmosító. Ilyen
helyen egy véletlenül felvetett probléma megfejtése a tanuló
helyett a tanítóra vár. Itt nincs derű, nincs napfény. Itt csak
„robot“ van. A nyelvtani tanítások az új tanterv villámhári-
tója alá bújva elhanyagoltatnak. Pedig az új tanterv nem
tiltja a nyelvtanítást, sőt! Olyan módszerrel kell átadni a
gyermeknek, hogy az azt megértse s valóban magáévá tegye.
(Lásd Ligárt M. „Vezérkönyv a magyar nyelvtan tanításához.
II.-VI. r.“) Az újtanterv keresztülviendő minden tárgynál,
elősorban a beszédértelemnél, hol a gyermek hozza élmé-
nyeit, tapasztalatait. E tárgy szeretetteljes kezelése után a
többi tantárgy mint érett gyümölcs hullik ölünkbe. Révleány-
váron az I. oszt. a „Betűország“ tarlóján kaszálgat eredmény-
telenül.

Felekezeti iskoláinkban a hitoktatást és énektanítást
tanítóink, másfelekezeti, községi és állami iskolákban pedig
lelkipásztoraink végzik kellő gonddal és szép sikerrel. A
tanulók rendszeres felügyelet mellett járnak a templomba
s a felsőbbosztályuaknak kellő jártasságuk van a bibliában.
Cigándon és Vissen, követendő szép példaként, minden reg-
gel bibliaolvasással kezdik a napi munkát s az előbbi helyen
szombatonként gyermekistentisztelet tartatik. Taktaszadán
3 gyermek a szülők makacssága folytán r. kath. iskolába
járt s mellőzik a ref. vallásórát. Lácán hiányzik az ismétlődő
iskolások vallástanítása.

A tanulók kellő időben el vannak látva a szükséges
értesítő- és tankönyvekkel, valamint tanszerekkel. Cigándon
azonban a nehéz gazdasági viszonyok miatt az alsóbb osztá-
lyi növendékek számára már értesítő könyvecskére is alig
telik, míg Ricsén, Makkoshotykán, Tiszakarádon, Ondon a
tankönyvekben van nagy hiány. A bajt több helyen az u. n.

segélykönyvtárak igyekeznek eltüntetni, juttatván tankönyvet 516 szegény gyermeknek 1494-58 P értékben.

Az iskolai naplók rendbehozandók Ricsén, Révleányváron, (a Fülep Zsófiáié), Berzéken és T.-ladányban (a férfi tanítóé.)

Az iskolák felszerelése, sajnos, nagyon hiányos. A vétel által való pótlásra a nehéz gazdasági viszonyok következtében gondolni sem lehet. Ám, ami a legszükségesebb, azt mégis pótolni kell, ha másként nem, hát a tanító és tanítvány szives és ügyes közreműködésével. P.-u. a természettan tanításához könnyen lehet készíteni egy lejtőt, éket, csigát, hengert, vascsavart stb. A földrajz tanításához lehet gyűjteni ujságban megjelent képeket, lev.-lapokat, a természetrajznál növényeket, rovarokat, tojásokat stb. Gazdaságtannál magvakat, konkolyos és tiszta búzát, takarmány, olaj, és hüvelyesek magvait stb. stb. Az az igazi érték, amit a tanuló maga hord össze s nem a gyári gépek. A tanító csak irányít. Itt aztán gondolni kell a tantermek és iskolaudvarok szépítésére is. Nincs lehangolóbb látvány, mint egy csupaszfalu iskola. (Ilyen is van!) Ezek között tölteni a gyermekeknek hat évet, a tanítónak egy egész életet!? Hát jól van ez így? Nehány virágos cserép az ablakban, szebb rajzok, kézimunkák kifüggesztése a falakra szint, melegséget öntenek s családias otthonná varázsolják a börtönszerű tantermeket. Fákat, virágokat az udvarokra!

Felszerelésre fordítottatott 96 P.

Órarendje és tananyagbeosztása Fülöp Zsófiának nincs; másfelől panasz nem jött s a haladási napló mindenütt igazolja azoknak a megtartását.

Tanítói szakkönyvtár leltárral van 39 iskolában a tavalyi 45-vel szemben, ami valószínűleg hibás stat. felvétel. A hivatalos szaklapok megőriztetnek. Könyvtárgyarapításra fordítottatott 391-90 P.

Ifjúsági könyvtár van 40, szemben a múltévi 45-tel. Itt is a stat. felvételbe lesz a hiba, amire az isk. látogatók figyelme jobban kiterjesztendő. Könyvtárgyarapításra fordítottatott 286-65 P. B. halászbán leventekönyvtár van.

Rajz, slöjd csak Fülöp Zsófiánál nincs. Cigádon a Kántor Mihály ig.-tanító úr leánya, atyja megbízásából és felügyelete alatt, Ricsén pedig Pataki Irén, az ig.-tanító úr

növére tanították a női kézimunkát szép és dicséretes eredménnyel.

Faiskola még a község tulajdonában sincs T.-ladányban, Csohajon, Bájon, T.-kenézen s így a fanemesítés nem is gyakoroltatik, míg a többi iskoláknak, ha község területeken is, de módjukban áll ezen a téren működni.

A torna rendszeresen taníttatik s akad néhány tornaszer is.

A tanítói lakás, iskola helyisége, környéke, udvara, illemhely, a legtöbb helyen rendben van. Zemplénagárdon kerítés kell. E.-bényén, E.-horvátiban és Kesznyétenben az illemhely tisztaságára több gond fordítandó s az utóbbi helyen a tanítónői lakás ablakai is javításra szorulnak. H.-kak, A.-dobsza, Ond, Tarcál, T.-kenéz meg nem felelő tantermei régebben is panasz tárgyát képezték. Ivóvizet a növendékek hordanak magukkal ott, ahol más megoldás nem lehetséges.

Iskolafentartásra fordított: egyházi forrásból 52860·42 P. Államsegélyből 158215·54 P, községi, vagy más alapból 4889·44 P. Összesen: 215965·40 P. (Az előző évben: 274280·24 P), tehát 58314·84 P-vel kevesebb, mint az 1930—31. isk. évben.

Az iskolák áll. felügyelete tekintetében autonomiánkat sértő beavatkozás az állam részéről nem történt, ha csak ilyenek nem tűnik fel az, hogy Cigándra áll. kiségitőként a másvallású növendékek vall.-oktatása céljából g. kat. vallású tanítónő neveztetett ki áll. fizetéssel.

A helybeli lelkipásztorok és iskolaszéki tagok iskoláinkat mindenütt rendszeren látogatták.

Van az egyházmegye területén 72 férfi és 23 nő, összesen 95 tanerő, 1930—31-ik évben volt 70 férfi, 20 nő, összesen 90. Az eltérést az okozza, hogy ezuttal fel lett véve a tanítóképző gyakorlóiskolájának 2 férfi, Cigándnak 2 és Révleányvárnak 1 szervezett tanító, ill. tanítónői állása. Ricse 338 tankötelesét 4 tanerő oktatja. Egy-egy tanerőre átlag 85 tanuló esik s így kívánatos az 5-ik tanítói állás megszervezése, hogy váltakozó rendszerrel a tulzsufaltság megszűnjék.

Kitünő iskolákat adtak: Kántor Mihály, Nagy Dezső, Hadnagy János Cigándon, Gönczi Bertalan Agárdon, Kántor Lajos R.-leányváron, vitéz Nyitray Károly, vitéz Nyitray Károlyné H.-németiben (az utóbbit leánya: Margit helyettesítette betegség miatt), Kocsár István, Magda Anna Gesztelyben, Filep Sándor ujcsanálon, Balog József A.-dobszán, Bajusz

Imréné Megyaszón, Pongrácz Samu Karoson, Kató János, Papp Ilona Lácán, vitéz Puskás Lajos, Dancs Lajos N.-rozvályon, Halmi Géza E.-bényén, Kertész Sándor B.-olasziban, Nagy Béla Kenézlőn, Bartha Lajos Vissen, Nagyné Kállay Julia, Szathmáry Ferenc Palumby Béla, Palumby Béláné S.-patakon, Bereiné Papp Berta T.-karádon, Kiss András Monokon, Tóth Mihály, Szathmáry Ferenc Gyakorló iskolában, Szücs Kálmán Tállyán, B. Tóth István Szerencsen, Jakab Antal T.-harkányban, Károlyi János, Károlyi Jánosné, Molnár Ferenc Tarcalon, Ungváry Gyula Tokajban, Somogyi Ida T.-ladányban és Posta Sándor Bájón. Összesen 38. (Az előző évben 37).

Jeles iskolát adtak: Tömösváry Ferenc, Tömösváry Ferencné Cigándon, Sümegi Ilona, Pataki István, Sárközy Mária Ricsén, Horváth Imre H.-kakban, Hankó Adorján Megyaszón, Matusz Béla L.-bényén, Dudás István Semjénben, Rátkai László E.-bényén, Kalotaszegi András Sárában, Szöllőssy Anna Tolcsván, Benkő György, Csernyik József O.-liskán, Ablonczy László B.-halászbán, Rácz Endre Ondon, Turóczy Miklós Sajóhidvégen, Angyal László Tiszalucon, Komlóssy István Kesznyétenben, Kolozsváry László Csobajon, Torjai Imre T.-kenézen, Bakk Sándor Prügyön. Összesen 22. (Az előző évben 32).

Jó iskolát adtak: Móré Matild, K. Tóth Jolán, Szilágyi Jolán (g. kath.) Cigándon, Sipos István Ricsén, Makay József Agárdon, Hankó Zoltán Megyaszón, Arday Béla Vajdácskán, Kerekes Ernő Erdőhorvátiban, Szabó Ferenc, Szabó Ferencné Makkoshotykán, Bajusz Zoltán Ondon, Nagy Magdolna Sajóhidvégen, Csicsery Vilma Taktaszadán, Séllyey Győző Tiszalucon, Iván Miklós Tiszaladányban, Varga Gyula Csobajon, Varga József Bájón. Összesen 17. (Az előző évben 21.)

Elégséges iskolát adtak: Fülöp Zsófia R.-Leányváron, Lúrcz Árpád Sóstófalván, Pálur József Vajdácskán, Máthé Gyula Karcsán, Nagy Miklós Simán, Ardey Sándor Györgytarlón, Bocsor Géza, Magyar Pál, Szabó Zoltán Tiszakarádon, Hunderkó Sándor Golopon, Bényei József Berzéken, Orosz László Tizzaszadán, Rucik Géza Tiszalucon, Molnár Miklós Taktaharkányban, Cselényi Ida Kesznyétenben, Gérecz József Prügyön. Összesen 16. (Az előző évben 8.)

Csobajon Kovács János, Cigándon Nagy Dezsőné, mivel

betegség miatt szabadságolva voltak s tanítványaik beosztattak a működő tanítókhöz, — osztályminősítést nem kapott.

Az előző iskolalátogatás alkalmával adott utasítások az 1931. évi őszi egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvének tanügyi jelentésében megtalálhatók. Az iskolalátogatóknak tehát ennek alapján kellett volna gyakorolni az ellenőrzést. Ennek figyelmen kívül hagyása okozta gyakran azt, hogy utasított iskoláknál a 25. sz. kérdésre az a felelet lett bejegyezve, hogy utasítás nem volt. Iskolalátogatók az ellenőrzést csak úgy gyakorolhatják, ha az előző évi tanügyi jelentést átolvassák mielőtt látogató utjokra elindulnának.

Ricsén 450 P. tanítói fizetéssel van hátralékban az egyház.

Tanítók és iskolaszéki tagok között a kívánatos jó viszony mindenütt meg van s a tanítói kar szívesen támogatja a lelkeszi kart egyházépítő munkájában.

Általában véve tanítókarunk buzgó munkálkodása s eredményes működése méltán kelti fel az elismerés érzését.

Figyelmet érdemlő statisztikai adataink a következők:

Egyházmegyénk lélekszáma 55,626. Az iskolafentartó egyházak (ideértve, mint iskolafentartót a Györgytarlót és tanítóképző intézetet is) 67. Az összes ref. tanköteleseket befogadó iskolát tart fenn 42, részben befogadót 9, iskolát nem tart fenn 16 egyház. Az 51 mindennapi iskolában 95 tanerő tanít, akik közül 2 beteg s így szabadságolva volt (Kovács J. és Nagy Dezsőné). Iskolaépületek száma 72. Az előző évi 70-hez hozzá kell vennünk egyet Megyaszóról, mely hibás statisztikai jegyzés következtében a múlt évről kimaradt és egyet a tanítóképző intézet részéről. A tantermek száma 89. (Az előző évi 87-hez a tanítóképző intézet gyakorló-iskolájának 2 tanterme vétetett fel újabban). Ezek közül megfelelő 83, meg nem felelő 6, (Hernádkak 1, Alsódobsza 1, Ond 2, Tarcal 1, Taktakenéz 1). Az iskola felszerelése tanszerekkel teljes 11, hiányos 78 iskolában, illetve tanteremben. A tanítói lakások száma 77. 18 tanerő vagy lakbért kap, vagy bérelt lakásban lakik.

A mindennapi tankötelesek létszáma 7832. (Az előző évben 7489.) Ebből fiú 3937, leány 3895. Ref. felekezeti iskolába jár 2960 fiú, 2945 leány, összesen 5905. Osztályonként a megoszlás a következő: I. o. fiú 644, leány 612, II. o.

fiu 504, leány 523, III. o. fiu 554, leány 561, IV. o. fiu 553, leány 479, V. o. fiu 418, leány 405, VI. o. fiu 290, leány 356.

Évközben kimaradt fiu 125, leány 116, összesen 241. Évvégéig járt 2836 fiu, 2828 leány, összesen 5664. Hat osztályt végzett s záróvizsgát tett 289 fiu, 349 leány, összesen 638. Felmentetett törvényes címen 67 fiu, 61 leány, összesen 128. Másfelekezetű; iskolába járt 52 fiu, 41 leány, összesen 93. Állami és községi iskolába járt 925 fiu, 909 leány, összesen 1834. Ref. felekezeti iskolába járt másvallású 373 fiu, 343 leány, összesen 716.

Vallásoktatásra fordított egyházi forrásból 976 P., más forrásból 775 P., összesen 1751 P. Tíz hónapig tartott a tanítás mind a 95, illetve 93 tanerőnél.

Ismétlő tanköteles volt fiu 793, leány 825, összesen 1618. Konfirmáltatott fiu 327, leány 282, összesen 609. Az iskolával kapcsolatban van ifjúsági egylet 45. Ebből fiu 23, leány 22.

Nyugdíjba vonult 45 évi működés után Bajusz Imre megyaszói tanítótestvérünk; 25 éves működésének évfordulóját elérte s ünnepelte Pongrácz Samu karosi kiváló tanítónk. A halál angyala e lefolyt iskolai évben megkimélte lelkes tanítókarunk tábortát ugyan, de az év letelte után vettük a szomorú értesítést, hogy 1932 július hó 29-én Filep István györgytarlói tanító hosszas szenvedés után jobblétre szenderült.

Végül megállapítható, hogy ref. népiskolai tanügyünk a vallásos és hazafias érzés ápolásában, a tudományok fejlesztésében örvendetes előhaladást tett s így méltán remélhető édes magyar hazánk és szeretett egyházunk sorsának jobbra fordulása.

Egyházmegyei közgyűlés *a)* a népiskolák 1931/32-iki tanévi működéséről előterjesztett jelentést tudomásul veszi.

b) Utasítja Fülöp Zsófia révleányvári tanítónőt naplójának rendbehozása, a „Betüországna“, mint illetéktelen tankönyvnek kikapcsolása, valamint tananyagbeosztása és tanrendjének elkészítése mellett Cselényi Ida kesznyéteni, Pálur József vajdácskai tanítót illetve tanítónőt kötelességeinek fegyelmi felelősség melletti hűséges teljesítésére,

a ricsei tantestületet, a tiszaladányi férfitanítót naplóiik rendbehozására.

c) Utasítja a lácai egyházat, hogy az ismétlőiskolások vallásoktatásáról gondoskadjék.

d) Felhívja a tiszaladányi, csobaji, báji és taktakenézi egyházak előljáróinak figyelmét arra miszerint lehetőleg igyekezzenek odahatni, hogy a gyümölcsfa nemesítésnek az iskolákban való gyakorlati elsajátíthatása végett politikai községeik faiskolákat állítsanak.

e) Továbbra is nyilvántartásba veszi Hernád-hak, Alsódobsza, Ond, Tarcal, Taktakenéz iskola-javítási, illetve építési ügyét s újabban utasítja Révleányvárt a II-ik iskola megépítésére, Zemplén-agárdot keritkezésre, Erdőbényét, Erdőhorvátit, Kesznyétent az illemhelyek, Kesznyétent még a tanítónői lakás ablakainak rendbehozására.

f) Felhívja Ricsét még egy tanítói állás megszervezésére s az elmaradt tanítói járandóságok kifizetésére.

g) Elismeréssel adózik a kebelbeli tanítók és tanítónők eredményes működéséért. A nyugdíjba lépett Bajusz Imrét áldás kívánások között bocsátja el hűséggel teljesített szolgálatából. Őszintén osztja meg örömét a jubilláló Pongrácz Samu karosi tanítóval és egyházával, végül az elhunyt Filep István áldott emlékét jegyzőkönyvében megörökíti.

23/c. Tanügyi-bizottság jelentése kapcsán tárgyalatott a Nagymélt. Vallás- és Közokt. Miniszter úr önanagyméltóságának a cigándi iskolánál tett azon intézkedése, mely szerint a cigándi túlnépes iskolába állami kiségitő tanerőül egy g. kath. vallású tanerőt is beosztott azért, mert a ref. iskolába járó r. kath. és g. kath. növendékeknek vallástanítóra van szükségük. Minthogy ezzel a szokatlan és különösnek mondható beosztással olyan intézkedés tétetett, mely a mai, amúgy is súlyos felekezeti viszonylatban méltán kelt feltűnést és aggályt, különösen ha ez az eset folytatódni fog a másfelekezeti növendékek által túlnépessé vált ref. iskoláknál: tanügyi-bizottság javasolja, hogy egyh. megyei közgyűlés egyházi főhatóságának útján már most emelje

fel óvó szavát s kérje a Nagymélt. Vall. és Közokt. Min. urat, hogy ref. felekezeti iskolához, bármilyen számban legyenek is ott másfelekezeti növendékek, állami kiegészítőül csak ref. vallású tanerőt méltóztassék alkalmazni.

Egyházmegyei közgyűlés sajnálattal látja a cigándi tanügyi intézkedésben amugy is megnyirbált egyházi autonómiánknak további lefaragását: ugyanazért készséggel adja át magát egyházi főhatóságának védő karjaiba, vivén magával segítő védekezésül a Nagymélt. Vall. és Közokt. Min. úr elé terjesztendő azon meggyőző érvet, hogy a vallásoktatásról minden felekezet maga tartozik gondoskodni; egyben nyomatékosan kéri, hogy a cigándi ref. elemi iskolához ref. vallású tanerő neveztessek ki.

23/j. Tanügyi-bizottság jelentése kapcsán tárgyalatott Kovács János csobaji tanító szabadságoltatási, ill. nyugdíjaztatási ügye.

Kovács János a csatolt orvosi bizonyítványok alapján súlyos idegbaja miatt esperesi engedéllyel már egy évig szabadságolva volt s klinikai orvosi bizonylat szerint, egészségének helyreállítása végett, újabb 3 havi szabadságra van szüksége. Tekintettel arra, hogy a beteg tanerőnek huzamosabb szabadságoltatása tanügyünkre nézve eddig is érzékeny kárt és veszteséget okozott, — az újabb szabadságoltatás pedig, amely nemjavulás esetén csak további helyettesítést vonna maga után, — méginkább fokozná a bajt: tanügyi-bizottság javasolja, hogy a 35 éve lankadatlan szorgalommal működő Kovács János tanítóttestvérünk nyugállományba helyeztessek, mert egy hűségese, munkában eltöltött élet, mely aggúdalommal sejti, hogy a régi szép eredménnyel nem működhetik többé, — méltán megérdemli a kiméletet.

Egyházmegyei közgyűlés maga is méltányosnak tartja egyik hű munkásának a megkimélését, ugyanazért a tanügyre hátrányos szabadságoltatás miatt is a tanügyi-bizottság javaslatát elfogadja s azt pártolólág azzal a kéréssel küldi meg Szabolcs vm. Kir. Tanfelügyelőségének, hogy a Kovács János csobaji ref. érdemes tanító nyugdíjaztatása

felől — ezuttal kivételesen — intézkedni méltóztassék, nehogy egy esetleges újabb foglalkoztatás még jobban aláássa amugy is erősen megrongált egészségét.

24. Olvastatott pénzügyi bizottság következő jegyzőkönyve:

JEGYZŐKÖNYV

felvétellett Sárospatakon 1932 szeptember 13-án a pénzügyi bizottság ülésén:

Jelen voltak: Kiss Ernő esperes elnök, Gecse Lajos egyházmegyei pénztárnok, Janka Péter, Hegedüs László, Szabó Andor, Molnár László, Kósa Szabó Pál és Veres Imre számvevők, utóbbi, mint jegyzőkönyvvezető.

Elnöklő esperes a megjelentek szives üdvözlésével a gyűlést megnyitja.

1. Számvevők jelentései szerint az egyházak számadásai általában rendben vannak. Némely egyház (Gesztely, Kesznyéten, Láca) számadását még nem küldte be az illetékes számvevőhöz.

Tudomásul vétetik. A késedelmes egyházak: Gesztely, Kesznyéten, Láca utasítottak, hogy számadásaikat 30 napon belől illetékes számvevőiknek küldjék meg.

2. Egyházmegyei pénztárnok ismerteti az egyházmegye múlt évi számadását:

Bevétel: 12,878 P 95 fill.

Kiadás: 12,788 „ 59 „

Maradvány: 90 P 36 fill.

Tudomásul vétetik. Ezzel kapcsolatban pénzügyi bizottság javasolja, hogy az egyházmegyei pénztár számadási okmányainak megvizsgálásával és az 1932. évi költségvetés elkészítésével a köztartozásokat kivető bizot-

ságot bizza meg. Javasolja még, hogy az egyházak terheinek csökkentése céljából az egyházmegyei tisztviselők tiszteletdíjának 10⁰ -át hozza levonásba, valamint a Protestáns Irodalmi Társaság tagdíjának és a Sárospataki Ref. Lapok előfizetési díjának a beszédésétől — mivel ez utóbbi kerületi pénztár által vonatik le az adósegélyből — egyházmegyei pénztárt mentse fel.

Több tárgy nem lévén elnök a gyűlést bezárja.

Veres Imre
jegyzőkönyvvezető.

Kiss Ernő
esperes, elnök.

Egyházmegyei gyűlés a jelentést tudomásul veszi és a pénzügyi bizottság iavaslatait határozati erőre emeli.

25. A missziói-bizottság szeptember 12-iki ülésének megbi-
zásából Tantó János missziói előadó előterjeszti a bizottság által
elfogadott, következő jelentését:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A teljes számban befutott jelentőivekből egyfelől az látszik, hogy lelkipásztoraink lankadatlan erővel folytatják gyülekezeteinkben a hivek minden korosztályára kiterjedő missziói munkát. A kérdőíveken megjelenő, szinte stereotyp kifejezések jelzik, hogy megszokott, egyöntetű munka folyik az egész vonalon és azt célozza, hogy az evangélium áldásait elvigye a bölcsőtől kezdve a hivek minden korosztályához, s ott álljon minden református lélek mellett az anyaszentegyháza, hitének erősítésére, az istenfélelem növelésére. Beszélnek ezek a jelentőivek: csecsemő- és anyavédelemről, gyermekmisszióról, cserkész munkáról, ifjúsági-, leány- és nőegyleti munkáról, bibliakörökről, hivek látogatásáról, Kálvin-Szövetségi munkáról, iskolán kívüli népművelésről, a lelkipásztorok olvasóegyleti, gazdaköri, legeltetési társulati, tűzoltóegyesületi és polgári lövészegyleti tevékeny-

ségéről, házi istentiszteletekről, iratterjesztésről, külmissziói célok támogatásáról, tanyamisszióról, énekkarokról és vegyeskarokról s vallásosestélyekről, elhagyott betegek gondozásáról, s reverzálisadást meggátló preventív gondoskodásról.

Másfelől azonban kellemetlen ujságot is tartalmaznak az idei jelentőivek, mert ezeknek tükrében immár visszatükröződnek azok a világnézeti harcok, amelyek a magyar lélek birtokba vételéért folynak a régi tulajdonossal, hazával és az egyházzal szemben az új, hódító igényű szociáldemokrácia és a zagyva, lázalmokat szövögető szekták részéről. Szinte azt mondhatjuk, hogy Pataktól kezdve az egész Bodrogyózt elöntötték propagandájukkal s különféle szekták s 2, 3, 5 főnyi kicsiny szórványukkal elhelyezték előőrseiket a legtöbb gyülekezetben. Ezekre azonban majd később térünk vissza, a kérdőpontok során.

2. *A presbitériumok* missziói tevékenységéről szóló jelentések szerint minden egyháztanács készséggel segíti elő a misszió ügyét. Érdekesebb ilyen néhány határozat: Cigánd elhatározza, hogy az advent ideje alatt minden nap esti istentisztelet tartassék a templomban, s a szekták elleni védekezés érdekében a presbitérium hathatósabb közreműködését ajánlja fel segítségül a lelkipásztornak. Semjén és Vajdácskai kihirdetik a szószékről, hogy a lelkész szombat napon nem esket, úgyszintén bűnbánati héten sem. Régi egyházi gyakorlat ez, amelynek felújítását kívánatosná teszi napjainkban a hivek azon tendenciája, hogy minden hivatalos üggyel kapcsolatos ügyes-bajos dolgaikat vasárnapra tereljék át. Pedig vasárnap az egyetlen nap, amellyen az egyház végezhetné a lelkekben a maga nemesítő, vígasztaló, felemelő munkáját, de hogy felelhessen meg ezen feladatának az egyház, amikor az emberek, sokszor a hatóságok által elősegítve, annyira el vannak foglalva vasárnap, hetipiacokkal, gyűlésekkel, adás-vétellel, megbeszélésekkel, multságokkal, kirándulásokkal és hivatalos dolgaik intézésével, hogy a sok testi gond mellett nem marad idejük lelki megújulásra, Isten tiszteletére! A sárospataki presbitérium ilyen irányban memorandummal fordult az ottani előljárósághoz, az egyházi munkát gátló ilyenféle akadályok elhárítása érdekében. — A vajdácskai presbitérium októ. 31.-ének megünneplésére teljes munkaszünetet rendelt el. — Zemplén-

agárd és Révleányvár gyülekezeteiben a jelentés szavai szerint „A rendszeres belmissziói munka most van szervezés alatt“; ehhez képest a jelentőfűik meglehetősen üres is, de ha a 12-ik pontot nézzük bennük, hol a szektaveszedelemről van szó, mind a két ív millénista térfoglalásról tanuskodik. Jó lesz tehát igyekezni azzal a szervezkedéssel Zemplénagárdon.

3. *Gyermekpastoráció.* Legtöbb gyülekezetben bibliaiskola van, hol az egyes csoportokat a lelkész, s.-lelkész, a tanítók és a lelkész családja tagjai vezetik. Számos gyülekezetben viszont gyermekistentiszteletet tart a lelkipásztor, növendékek értelméhez mért írásmagyarázattal, imádsággal, énekléssel. Ismét másutt a tanítók vezetése alatt az esztendő minden egyes napján a templomba mennek (Kesznyétenben pl.) a gyermekek az istentiszteletre. Több jelentés tudatja, hogy a gyermekek lelkipásztori látogatásban részesülnek. Tíz helyen karácsonyfa-ünnepély is volt, amikor is meleg ruhával, tanszerekkel és süteménnyel ajándékoztak meg minden egyes növendéket. Hernádkak, Cigánd és Csobaj étkeztették az inséges gyermekeket. Több helyütt adakoztak a növendékek jótékony célra, Gesztelyben külmissziói perselybe.

4. *A konfirmáció oktatási ügye.* 18 gyülekezet 12 éves korukban konfirmálja a növendékeket, azért mert ahol uradalmak vannak, ott napszámba járnak a 15 évesek és nem lehet őket összetartani. Frappáns idevonatkozóan Semjén megállapítása; 12 éves korban történt a konfirmálás, 20 év alatt egy gyermek sem maradt el. De amikor áttértek a 14 éves korra, egy év alatt elmaradt a kevés számú növendékekből 2. — Viszont 33 gyülekezet áttért a 14—15 éves korban való konfirmálására s ezt jónak találja. — Múlt őszi közgyűlésünk elrendelte, hogy a konfirmációi oktatásnál az Egyetemes Konvent által elrendelt konfirmációi kátét és hit-tani olvasókönyvet vezessék be. Ezzel szemben az a helyzet, hogy a Forgács-féle kátét használták 20 helyen, a Halmifélét 10, az egyházkerületi régi kis kátét szintén 10 helyen, végül ismét 10 helyen egyéb tankönyvet használtak. Valószínű, hogy amíg tart a gazdasági válság, meg is marad minden gyülekezet azon kézikönyv mellett, amelyik használt állapotban a családok birtokában, a gyülekezetben már

megvan, Általános szegénység jele: a konfirmációi emléklapok elmaradása.

- 5. *Az ifjúság gondozása.* A fiúkat 21 ifjúsági egyesületben, a leányokat 27 leányegyesületben, néhány helyütt konfirmáltak egyletében tartották össze. Másutt az ismétlőiskolai vallásoktatás, vagy a 15 éves korban való konfirmációi előkészítés kapcsán vette szárnyai alá a lelkipásztor az ifjúságot, sok helyütt pedig a Levente Egyesület vezetésébe való bekapcsolódása által. Az ifjúsági egyesületek leginkább az „Ébresztő“ programja szerint dolgoznak: énekeltek, imádkoztak, Bibliát olvastak és magyaráztak, a haza, vallás, egyház, hit, szeretet stb. fogalma köréből vett felolvasásokat és előadásokat hallgattak, új énekeket betanultak, a vallásos estékre szavalókat adtak.

Ifjúsági mozgalmunkban 2 nagy lépést jelentett előre, 2 nagy jelentőségű konferencia. Az egyik Vámosujfaluban volt március hónapban, amikor is 2 napos ifjúsági vezetőképző konferenciát tartottak Dobos Károly ifjúsági egyesületi országos titkár vezetésével. 17 gyülekezetből 80 ifjú részvételével. Ugyancsak Vámoson ref. leánynapot tartottak május hó 29-én Rózsa Ibolya országos titkárnő és számos vidéki leányegyesületi tag részvételével.

A másik nagyjelentőségű konferencia a Ref. Leányegyletek országos konferenciája volt Sátoraljaujhelyben, amely 5 napig tartott, egyházunk legkiválóbb előadóinak bevonása és az ország minden részéből való több száz főnyi vendégnek a részvétele mellett.

6. *Felnőttek.* A vallásos estélyek még mindig a legnépszerűbbek, áhitatos, tanulságos és szórakoztatók üde programjukkal. Az egyház minden korú tagjai számára tartanak s itteni munkájához talál magának legtöbb munkatársat a lelkipásztor az énekkarban, a szavaló ifjúságban, az előadásokra készséggel vállalkozó intelligenciában. Cigándon számos Bibliaköri összejövetelet tartottak a szociálistákkal karöltve dolgozó biblakutatók vehemens ostromának visszaverésére. Összesen 84 családnál volt Bibliaköri összejövetelet, mindig tömeges részvétellel. Sárospatakon 16 háznál tartottak összesen 33 háziistentiszteletet. Bodrogkeresztúron pedig a község különböző pontjain 9-et. Pácin sok bibliaköri órát tartott felnőttek között. Vajdácská a házi áhitatok szokásá-

nak visszahozására egy eredeti gondolatot adott: iskolás növendékeikkel végezteti odahaza az ének, ima, bibliaolvasásból álló családi áhitatot. Igazi szép ker. családi kép. — Gesztely is hozott egy motívumot: a cigányok között folytatott „továbbképző tanfolyam“-ot (a cigány-misszióról szóló cikk a Kálvinista Szemle f. é. 34-ik számában jelent meg.)

7. *A biblia és iratterjesztés* lényegében pénzügyi kérdés, amely ennél fogva a gazdasági helyzethez képest kb. elérte a mély pontját. A legtöbb jelentés arról szól, hogy vallásos iratokra nincs pénzük a hiveknek, bibliát alig vásárolnak, az egyházi lapok előfizetését felmondják. Szerencsésebb helyzet van ott, ahol a költségvetésben van fedezet az iratterjesztésre. Ezt a célt szolgálja Tiszalucon a „Bartha Ernő“-emlékalap egész jövedelmével. Nagyrosvágyon az egyház szekták elleni traktátusokra 15 P-t áldozott, Taktakenéz iratterjesztésre 10 P-t, a pácini hivek a maguk számára 100 drb ker. család naptárt nvomattak, — Vissen ezt a naptárt minden család mepkapta s a konfirmandusok bibliát kaptak, összesen 20 P értékben. Néhány gyülekezetben teljes szentírást kapnak esküvőjük alkalmával a házasulandók. Újcsanános traktátusokat ajándékoz a vasárnapi iskolásoknak. Több helyütt igen népszerűvé lettek a Forgács Gyula: „Kis levelei.“

8. *Egyesületek.* Az említett, ifjúság közötti egyesületeken kívül említés van 12 nőegyletről és 31 énekkarról s néhány egyéb egyletről, pl. Kesznyétenben „Céllövő Egyesületről,“ Taktakenézen „Tüzoltó Egyesület“-ről és Polgári Lövész Egyletről, Községi Olvasókörrel stb.“ Mindezeknek a működésébe evangéliumi szellemet visz be a lelkész részvétele, még akkor is, ha ezek nem kimondottan egyházi egyesületek. Golopon az énekart dicséri, hogy saját költségén az iskolát kibővítette és előszobával látta el, 330 P költséggel. Sárospatakon az énekkar július 10-én ünnepelte fennállásának 50 éves jubileumát, melyen egy nemzeti és egy gyászlobogót avatott fel. Ezek ára 60 P volt.

9. *Egyetemes célok.* Több-kevesebb támogatásra találtak gyülekezeteink kebelében a következő orsz. intézmények: Szeretet-Szövetség, Kálvineumok, Nagypénteki Ref. Társaság, Prot. Árvaház, K. I. E., Debreceni Diakonissza Intézet, Philadelphia Diakonissza Intézet, Lorantffy Zs.-Egylet, Sz. D. G.,

M. E. K. D. Sz., Prot. Diákmenza, Ref. Külmissziói Szöv., Özv. Lelkésznék Gyorssegély-alapja, Vakok Int., Tüdőbetegek Szanatóriuma, s több templomépítető egyház. Azonban — jegyzi meg az egyik jelentőiv — ha a viszonyok nem változnak, maholnap a mások segélyezése helyett magunk szorulunk segélyre. — Pácin a Zwingli halála 400 éves fordulója napján orgonaavatást és református napot tartott, amelyen még a megszállot területen lévő gyülekezetekből is voltak vendégeik.

10. *A külmisszió* celjaira az idén csak lehullott morzsák jutottak. Vámoson az Ifjúsági egyesület tagjai 1000 használt postabélyeget gyűjtöttek e célra, a gesztelyi vasuti iskolás gyerekek 51-et küldtek a Mánusz misszióra, a vajdácskaiak pedig Molnár Máriának kisebb ajándékot. Bodrogkeresztur külmissziói imahét tartásával szolgálta a külmisszió ügyét, néhány gyülekezet pedig azzal, hogy előfizetett a „Hajnal“ c. külmissziói folyóiratra. Sárospatak 35 pengőt, Cigánd 50 P. perselypénzt áldozott külmisszióra.

11. *Szeretetmunkára* soha nagyobb szüksége az Úr segélyeinek nem volt, mint ma, de soha nagyobb akadályba nem ütközött a gyakorlása. A Nőegyletek karácsonykor ruhát és élelmiszereket ajándékoztak, legtöbbször karácsonfa ünnepély keretében. Sárospatak 80 családot tüzelőfával és élelemmel segített a tél folyamán és 50 szegény iskolás gyermeknek 4500 ebédet adott, Cigánd egy 300 főből álló cigánytelepet tartott el a télen. Sátoraljaujhely, Tokaj, Bodrogkeresztur szegényházat tartanak fenn; szép áldozatot hoztak még Golop, Ujcsanáros, Vámosujfalu. Különös figyelmet érdemel Csobaj, hol Dr. Csobay Gyula gazdasága 180 kgr. húst és 180 liter bort osztott ki a szegények között karácsonyi ajándékkul, majd ugyanezt tette a Májzler gazdaság is Ujévkor, úgy hogy 720 lélek részesült ezen segélyben. Dr. Csobay Gyula egy kat. hold fűzvesző termését ajándékozta a szegényeknek, melyből vessző-tanfolyamot rendezett a lelkész, ahol is 22 ember tanulta ki az ingyen vesszőből a kosárfonást.

12. *Hitélet.* A templomlátogatók száma normális. Szintúgy az urvacsorázóké. A perselypénzek összege apadást mutat. Itt-ott felhangzik már a panasz, hogy az adófizetés terhe némelyeket elidegeníti az egyházunktól, — talán éppen

a szociálisták és a szektaapostolok izgatásai nyomán egy-egy helyen. Hernádkak kellemes kivétel, mert itt az egyházi adó 100 % -a az állami adónak s ezt áldozatkészen befizetik a hívek. Ezzel szemben Kesznyétenben nagy sikerrel izgatnak a papi párbér ellen, mert ott 380 pár adófizető közül 1931-ben 40 pár fizetett mindössze párbért.

Komoly figyelmet érdemel a Bodroghözben fellépett szektajárvány. Összesen 22 gyülekezetet kezdtek ki különböző szekták, amelyeket baptista, russzelista, Jehova tanui, biblia tanulók, millénisták, nazarémusok, bibliakutatók néven neveznek a jelentések. A 22 megtámadott gyülekezetből csak 4 esik az alsó járásba, a többi a Bodroghöz vidékéhez tartozik. Tisztelettel javaslom: tartassék meg ez őszön a Bodroghözön lelkészi értekezlet olyan célból, hogy az a szekták elleni védekezés módját megállapítsa és a védekezéshez szükséges traktátusok megírásáról és kinyomatásáról gondoskodjék. Principiis ebata!

13. *Javaslatok.* Bodroghalom javasolja, hogy az egyházmegye és kerületi jegyzőkönyvek helyett inkább traktátusokat adjunk ki. Cigánd a bibliakörök rendszeresítését javasolja a felnőttek között. Sárospatak a missziói körök működésének életrekeltését sürgeti és pedig méltán. Pácin segédlelkészt kér. Az akadályok rovatánál minden iv uni sono: az anyagiakban lévő nagy-nagy hiányát hozza fel elszegényedett gyülekezeteinknek. Bodrogolasziban mégis másfajta akadály van: Minden 300 lélekre esik ott egy kocsmá.

14. *Szórványok.* A szórványok gondozásáról szóló jelentés is a régi helyzetképet tárja elénk. A jelentő ívek szerint van 53 szórvány, nem tudni azonban, hogy hány lélekel. A nyáj ezen szétszórt juhaink összetartása a lelkipásztoroknak éber gondját képezi. Általában meg is tartják a diasporákban az istentiszteleteket, házi áhítatokat, hittanórákat, családlátogatásokat, megkivánt szertartásokat s terjesztik bennük a vallássos iratokat, — mindezeket azonban erősen gátolja az anyagiakban lévő hiány. Viss 400 P. konventi segély kiutalását sürgeti. A taktakenézi lelkipásztor 20 P.-t adományozott gyülekezete szórványának gondozása céljaira. Cigánd szórványait is presbiteri körzetekre osztotta, ezen szórványi presbiterekben rendelvén őrállókat a veszélyezett pontokra. A csillagharangodi uradalmi iskola r. k.

tanítója a ref. gyermekekkel is keresztet vettet és az „Üdvözlégny“-et imádkoztatja velük. A szórványból befolyt egyháziadó összege 523 P, az adakozóké 33 P volt. Ezen őszszeg, megtoldva megfelelő konventi segéllyel, alkalmas volna talán arra, hogy megvalósítsák Sárospatak ezen régebbi javaslata, mely egyházmegyénként szórványgondozó diakónus beállítást javasolja.

Jelentésem tudomásul vételét és a Főtiszteletű Egyházkerület Közgyűlésre való terjesztését kérve maradok, mély tisztelettel, a Nagytiszteletű Egyházmegyei Missziói Bizottság és Közgyűlés

alázatos szolgája:

Tantó János.

Missziói-Bizottság az előadó jelentését tudomásul veszi és annak alapján az egyházmegyei közgyűlés elé a következő javaslatokat terjeszti:

a) Egyházmegyei Közgyűlés Isten iránti hálával és örömmel veszi tudomásul a missziói munkának sikeres folytatását a gyülekezetekben, de aggodó lélekkel figyel föl arra a veszélyre, amit jelent az a körülmény, hogy az elmúlt év folyamán az egyházmegye 22 gyülekezetében léptek fel szekták. Egyházmegye elismerését fejezi ki a gyülekezetek missziói munkásai iránt, de ugyanakkor határozottan felhívja őket arra, hogy mindenütt de különösen a veszélyeztetett pontokon éberek legyenek az órállásban és a lelkek megmentésében.

b) Részint a szekták elleni védekezés fegyvereinek megállapítása, részint egyéb aktuális témák megtárgyalása céljából még ez őszön tartassék u. a. tárgyról u. a. előadókkal 3 helyen lelkészi értekezés, u. m.: Bodrogközön, Hegyalján és Harangod vidéki körzetben. E konferenciákon olyan előadók szólaltassanak meg, akik a szekták elleni

harcban már tapasztalattal és gyakorlattal bírnak.

c) Javasolja továbbá a Misszió-Bizottság az Egyházmegyei Közgyűlésnek körzetenként való ifjúsági konferenciák tartását, mint bevált egyházépítő munkát. Felismerve az ifjúsági munkák egyre jobban előtérbe lépő fontosságát a gyülekezeti életben.

Egyházmegyei Közgyűlés a Misszió Bizottság javaslatait határozati erőre emeli.

26. A sárospataki főiskola gazdasági válaszmánya, mint a Györtaló tanyai ref. népiskola iskolaszéke beterjeszti megerősítés végett 4 példányban újonnan készített tanítói díjlevelét.

Egyházmegyei gyűlés a beterjesztett tanítói díjlevelet, mivel az a régi díjlevél tételeinek a változott viszonyoknak megfelelő módosítását tartalmazza, jóváhagyja s megerősítés végett a Főtiszteletű Egyházkerületi gyűlésre felterjeszti.

Figyelmébe ajánlja iskolaszéknek az 1907. XXVII t. c. végrehajtása tárgyában kiadott 76,000. sz. utasítás 19. §-át, mely szerint a díjlevél névre szólólag állítandó ki.

27. A Karosi Református Leányegyház jóváhagyás végett felterjeszti 1932. évi július 31-én megtartott közgyűlésének felekezeti iskolája községi kezelésbe adására vonatkozó határozatát.

Az egyházközségi közgyűlés az iskola átadására vonatkozó határozatát azzal indokolja, hogy iskoláját saját erejéből tovább fenntartani nem képes.

Mielőtt az Egyházmegyei Közgyűlés az iskola átadásának kérdésében határozna, a vonatkozó iratokat az Egyházmegye Pénzügyi bizottságának vélemény adás céljából kiadja ;

mert az Egyházra nagyjelentőségű református elemi iskola feladásának kérdése csak akkor dönthető el, ha kétsegtelen megállapítást nyert az

a körülmény, hogy a kérelmező Egyház iskoláját fenntartani semmi áldozat árán sem képes.

Felhatalmazza az Egyházmegyei Közgyűlés az Egyházmegye Elnökségét arra, hogy abban az esetben, ha a pénzügyi bizottság indokolt véleménye alapján arról szerezne meggyőződést, hogy a kérelmező Egyház iskoláját fenntartani valóban képtelen és az iskola egyházi kezelésben maradása még átmeneti intézkedésekkel sem lenne megvalósítható, az iskola átadásához járuljon hozzá, és utasítsa a kérelmező Egyházat arra, hogy az iskola átadása tárgyában a Községgel kössön a Köznevelés és Közoktatási Szervezetről szóló VI-ik egyházi törvénycikk 8-ik §-ban meghatározott kikötéseket tartalmazó szerződést.

28. A pácini ref. egyház presbitériuma azzal a kéréssel járul egyházmegyei közgyűlésünk elé, hogy az ellátatlan s a r. kath. és szektárius lélekhalászat miatt is szükségessé vált fokozottabb egyházi munkák végzésére Pácint állandó káplántartó helyé nyilvánítani méltóztassék, illetve kérelmüket a felettes egyházi hatóságokhoz pártoló véleménnyel felterjeszteni sziveskedjék. Indokolásul azt is felhossa, hogy az állami elemi iskola ref. növendékeinek száma 200-ra rug s ennek ellenére a törvényszerű heti 12 óra helyett csak négy vallásórán történik a hitoktatás s énekórák sincsenek. A gazd. ismétlő iskola ref. növendékeinek létszáma 50 körül van s csak egy órai hitoktatásban részesülnek heti hat óra helyett. A különböző s elég nagyszámú belmissziói egyesületekben is fokozottabb munkára van szükség. Végül ezért is elodázhatatlannak tartja a kápláni segítséget, mert a lelkipásztort egészségügyi állapota is akadályozza a sokirányú és rendszeres egyházi munkában.

Egyházmegyei Közgyűlés, — tekintettel a kérvényben felhozott nyomós indokokra és méltányolást érdemlő körülményekre, — a pácini egyház fizetéskiegészítést igénylő állandó káplántartó helyé nyilvánítás iránti kérelmét magáévá téve, azt meleg pártolással terjeszti a fokozatos egyházi hatóságok elé.

29. Olvastatott Szöllösy József tolcsvai lelkész beadványa, amelyben azt kéri, hogy a tolcsvai gyülekezet számára engedélyeztessék továbbra is a 12 éves korban való konfirmálás. Kérését azzal indokolja, hogy az egyháztagek legnagyobb részének gyermekei 13—14 éves korban elköltöznek Tolcsváról és mint iparostanulók s cselédek városokba kerülnek. Könnyen megtörténhetik, hogy ezek az ifjak konfirmálatlanul maradnak.

Ugyancsak a 12 éves korban való konfirmálás engedélyezését kérik Mezősy József és társai, prüggyi egyháztagek is. Beadványukban arra hivatkoznak, hogy a földmives szülőknél nagy szükségük van az iskolából kikerült gyermekeikre, továbbá a tanya-rendszer következtében igen sok gyermek nagy távolságról kénytelen iskolába járni s így alig kívánható, hogy iskolás korán túl, kizárólag a konfirmáció kedvéért újra be járjon a nagy távolságú tanyákról a gyülekezetek központjába. Attól félnek, hogy az új törvény életbeléptetésével a szétszéledt, kiváltképen szegény sorsú és tanyai gyermekek közül sokan fognak konfirmálatlanul maradni.

Egyházmegyei közgyűlés a kérések felett napirendre tér. A konfirmáció körüli eljárást ugyanis az Országos Zsinat 1930. május 10-iki ülésén 855. sz. alatt elfogadott „Utmutatás” szabályozza, ennek megváltoztatása pedig nem tartozik az Egyházmegyei Közgyűlés hatáskörébe.

Egyházmegyei Közgyűlés felhívja a tolcsvai és prüggyi egyházak előjáróinak, lelkészeinek, tanítóinak és presbitereinek figyelmét, hogy a fenti „Utmutatás” értelmében: „mindent kövessenek el arra nézve, hogy az érettebb korban való konfirmálás gondolata tért hódítson a gyülekezetben és minden egyháztage megértse, hogy a konfirmáció nemcsak vizsga, hanem a Szentlélek keresztsége”, amely gondos előkészületet és bizonyos lelki ékességet feltételez.

30. A *tokaji* egyház egyházmegyei gyűlés elvi hozzájárulását kéri ahhoz, hogy 2200, 2422, 2429. helyrajzi számú parlagjait, továbbá a 948. sz. betétben 249. helyrajzi számú bérházát eladhassa.

Eladáshoz úgy presbitérium, mint egyházközségi közgyűlés törvényszerű határozataikkal hozzájárultak.

A parlagok elkarsztosodott állapotban, hegytetőn, nehezen megközelíthető helyeken vannak, melyeken ráfizetés nélkül semmi termelés nem eszközölhető. A bérház, mit az egyház 1888-ban vásárolt, pedig ártérben fekszik, mit a gyakran megismétlődő árvíz dohossá esz, padlóját felszaggatja és költséges javításokat tesz szükségessé. Ezen ingatlanok eladását az egyház már 1922-ben elhatározta s akkor a jóváhagyást meg is nyerte, azonban megfelelő vevő hiányában az ingatlan értékesíthető nem volt.

Az eladást az teszi szükségessé, mert egyháznak részint egyik bérháza, részint pedig a lelkészlak javítása céljára kölcsönvett 2947 pengő tartozása peresített s annak kifizetése csupán jelzett ingatlanok értékesítése útján történhetik meg, mert az egyház kölcsönt szerezni nem tud, adózói anyagi helyzete pedig annyira leromlott, hogy újabb megterhelhetőségük eredményre úgy sem vezetne.

Ezen ingatlanok árát egyház kölcsönként, tartozásai rendezésére óhajtaná fordítani s a gazdasági helyzet javulásával, a befolyó adókból a vételárnak megfelelő összeget jövedelmezőbb ingatlanokba fektetné be.

Egyházmegyei gyűlés elvileg hozzájárul ahhoz, hogy a tokaji egyház a 2200, 2422, 2429. hr. számú pralagjait és a 948. sz. betétben 242. hr. számú bérházát eladhassa s az ingatlanok árát kölcsön véve, abból peresített tartozásait rendezhesse. Köteles lesz azonban egyház a gazdasági helyzet javultával az elért eladási árnak megfelelő ingatlan alapot létesíteni s abból jövedelmezőbb ingatlant vásárolni.

Utasítja továbbá kérelmező egyházat, hogy ezen elvi hozzájárulás és az egyházkerület jóváhagyása után kötendő adás-vételi szerződéseket azok létrejötte után a szükséges mellékletekkel együtt egyházmegye közgyűlése elé haladéktalanul terjessze fel.

Egyházmegyei gyűlés a kért elvi hozzájárulást megadhatónak találta, mert kérelmező egyház beadványa szerint, jelzett ingatlanok az egyháznak hasznot nem hoznak. A vételárra peresített adóságainak kifizetése végett szüksége van, mert kölcsönt — dacára tehermentes ingatlanainak — sehol szerezni nem tud, szegénységgel küzdő egyháztagjai megadóztatását célravezetőnek jelenleg nem

találja s mert a gazdasági helyzet javultával hasonló értékű, jövedelmezőbb ingatlan vásárlásáról gondoskodni kíván.

Egyházmegyei gyűlés jelen határozatát az elvi hozzájárulás megadása végett Főtiszteletű Egyházkerületi gyűlésre felterjeszti.

31. Jegyzőkönyv hitelesítésére

elnökség és lelkeszi főjegyző kiküldetnek.

32. Több tárgy nem lévén,

elnök a gyűlést berekesztette.

Jelelen jegyzőkönyv pontjai hitelesítették Saujhelyben 1932 október 4-én tartott hitelesítő gyűlésen.

Kiss Ernő
esperes.

Janka Péter
e.-m-i lelkeszi főjegyző.

Birósági ügyek.

Az Alsózempléni ref. egyházmegye bírósága 1932 szeptember 13-án tartott gyűlésének határozatai:

I.

Egyházmegyei fegyelmi bíróság Sipos József vámosujfalusi presbitert az E. T. V. tc. 34. § A) 1—3. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségek miatt ugyanezen tc. 35. § e) pontja alapján presbiteri tisztességétől megfosztotta és 25 P eljárási költség megfizetésére kötelezte.

II.

Egyházmegyei közigazgatási bíróság Szántó András és neje panaszosokat kérelmükkel elutasította és őket a kivetett egyházi adó és 20 P költség megfizetésére kötelezte.

III.

Egyházmegyei közigazgatási bíróság a hernádkaki lelkészi díjlevél ügyében az iratokat kiadja bíróság elnökségének az egyházkerületi bíróság 7. B/924. sz. végzésében foglaltak figyelembe vételével tartandó újabb bírósági tárgyalás előkészítése végett.

Az egyes pontokat jegyezték:

Janka Péter: 1—7, 10—14, 16—19, 30—32.

Szabó Andor: 8/g, 20, 22, 28, I/B.

Nagy S. Béla: 8/a—f, 9, 29.

Dr. Varga Lajos: 15, 27, III/B.

vitéz Nyitrai Károly: 21, 26, II/B.

Forgács Gyula: 8/h.

Pataky Sándor: 23.

Tantó János: 25.

Veres Imre: 24.

Tárgymutató.

Jelen voltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. XC. zsoltár 1. versének eléneklése, esperes imája, gondnoki megnyitó.
2. Alakulás.
3. Főző László vajdácskai lelkész beerősítése.
4. Szavazatbontó bizottság jelentése, Radácsy György világi aljegyző eskütétele.
5. özv. Révész Kálmánné köszönete.
6. Farkas István püspök köszönete.
7. Janka Károly köszönete s tanácsbiróságáról való lemondásának visszavonása.
8. Konventi határozatok :
  - a) Az új Ágendáskönyv bevezetéséről.
  - b) Iskolai számadások elkülönítéséről.
  - c) Elemi iskolai tanulók 3-szori osztályozásáról.
  - d) Közalapi hátralékok befizetéséről.
  - e) 1933. évi közalapi járulékról.
  - f) A nyugdíjjárulékok havonta leendő fizetéséről.
  - g) A stóla rendezésről.
  - h) Lelkészek továbbképzéséről.
9. Egyházkerületi határozatok kettős szavazatú egyházakról.
10. Esperesi jelentés.
11. Bernáth István lelkész előterjesztése a Szent István napi zaklatások ügyében.
12. Jelentés az állandó káplántartó helyekről.
13. A múlt gyűlésről elmaradtak igazolása.
14. Vasárnapi vásárok áttétele ügyében jelentés.
15. Olaszliszkai adás-vétel elutasítás.
16. Olaszliszkai elnökség által engedélyezett kölcsön bejelentése és jóváhagyása.

17. Bodroghalászi elnökség által engedélyezett kölcsön bejelentése és jóváhagyása.
18. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
19. Birósági ülés idejének kitűzése.
20. Ricsei lelkészválasztás.
21. Jelentés a Bodrogolaszi lelkésről és tanítóról.
22. Máthé Gyula karcsai lelkész panasza Pácín ellen.
23. Tanügyi bizottság jelentése.
24. Pénzügyi bizottság jelentése.
25. Belmissziói bizottság jelentése.
26. Györgytarlói tanítói díjlevél jóváhagyása.
27. Karos iskolájának községesítése.
28. Pácín kérelme állandó káplántartás ügyében.
29. Kérvények konfirmációi ügyekben.
30. Tokaji ingatlan eladáshoz elvi hozzájárulás.
31. Jegyzőkönyvi hitelesítők kiküldése.
32. Gyűlés berekesztése.

II. Birósági ügyek.

- I. Sipos József vámosujfalui presbiter fegyelmi ügye.
  - II. Szántó András felebbezése gesztelyi egyházi adókivetés ellen.
  - III. Hernádkaki lelkészi díjlevélügy.
-

Betűsoros névmutató.

- Abauji egyházmegye 10/a.
Alsóbereckii lelkész 4.
Asztalos Gyula 18.
Bajusz Imre 23/h.
Batta János 18, 20/a.
Báj 23/d.
Bernáth István 11.
Bényey József 2, 13.
Bndroghalász 17.
Bodrogolaszi lelkész és egyház 10/h, 21.
Cigánd 9, 10/f, 23/i.
Csobaj 10/f, 23/d.
Cselényi Ida 23/b.
Darányi Lajos 10/l.
Egyetemes Konvent 8/a, f, g, h.
Egyházak általában 8/b, c, d, e, f, 10/m.
Egyházkerület 4. 8/f, 11. 12, 14, 23/i, 24, 25, 26, 28, 30.
Egyházmegyei tisztviselők 24/2.
Elnökség 16, 17, 18, 19. III. B.
Esperes 2, 4, 10/g, i, j, k, 13, 16, 17, 18, 20/a, 21, 22, 24/2, 25/b,
c, 27, 31. III. B.
Erdőbénye 23/f.
Erdőhorváti 23/f.
Éles István 18.
Farkasfalyi Farkas Géza 10/c.
Farkas István 6.
Felsőberecki 10/i.
Főző László 3.
Forgács Gyula 10/i.
Özv. Fülep Istvánné 10/b.
Fülep Zsófia 23/b.
Gagy Károly 15.

Gecse Lajos 4, 13, 24/2.
Gesztely 24/1, II. B.
Gondnokok általában 10/d.
Gyóry Kálmán 2.
Hernádkak III. B.
Hegedüs László 18, III. B.
Hubay Kálmán 18.
Janka Károly 7.
Janka Péter 18, 31.
Karos 10/g, 27.
Keresztury László 20/b.
Kertész Sándor 21.
Kesznyéten 23/f, 24/1.
Kiss Miklós 13.
Dr. Kiss Sándor 18.
Kovács János 23/j.
Láca 23/c, 24/1.
Lelkészek általában 8/f, 10/d, m.
Máthé Gyula 22.
Meczner Béla 18, 31. III. B.
Dr. Meczner Tibor 18.
Mezőssy József és társai 29.
Molnár László 13.
Nemcsik Endre 2.
Olaszliszka 15, 16.
Dr. Oláh Istvánné 10/e.
Orosz László 10/j.
Osváth József 2, 13.
Pácin 22, 28.
Pálur József 23/b.
Presbitériumok általában 10/d, m.
Pongrácz Sámuel 23/h.
Protestáns Irodalmi Társaság 24/2.
Prügy 29.
Radácsy György 4.
Özv. Révész Kálmánné 5.
Révleányvár 23/f.
Ricse 20/a, 23/g.
Ricsei tantestület 23/b.
Sáfár István 2, 13.

Sárospatak 9.
Sárospataki Ref. Énekkar 10/n.
Sárospataki Ref. Lapok 24/2.
Sárospataki főiskola 26.
Sátoraljauhely 9.
Sátoraljauhelyi ref. nőegylet 10/e.
Sipos József I. B.
Sütő Kálmán 2.
Szabolcs vm. kir. tanfelügyelője 23/j.
Szántó András és neje II. B.
Szilva István 2, 13.
Takács Béla 2.
Tanítók általában 8/c, 10/d, 23.
Taktaszada 10/j.
Tantó János 8/h, 25.
Taktakenéz 23/d.
Tizsakarád 10/k.
Tokaj 30.
Tolcsva 14, 29.
Tóth Kálmán 10/k.
Tizsaladány 23/d.
Valdácska 3.
Varga János 13.
Vámosujfalu I. B.
Zemplánagárd 23/f.
